ҺҮ ЕХЭЭР ҺААХЫН ТҮЛӨӨ

...арай дунда hара гаража, хээрын ногоон хагдар... хүйтэрөөд, үнеэдэй hү шамээ татаха саг ерээ. ...байдалые уридшалан хараалжа, түрүү ажахынууд, ...үүд haалингаа малые августын hүүл, сентябриин ...гаар үбэлжөөндэнь оруулжа, хүсэд hайнаар эдеэ... захалhан байна. Эдэ ажахынууд hү haaxa, гү... худалдаха түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар бэе...

...талаар Бэшүүрэй совхозой Шэбэртын фермэhээ ...даагша — зоотехник А. Г. Сахарова) жэшээ ... Тус фермын коллектив зунай бэлшээриин та... үнеэн бүриhөө 1200 килограмм hү haaxa гэ... дүрбэн hара соо үлүүлэн дүүргэhэн байна. ...гасуурай болоошье hаа, үнеэдтэ таримал но... тарян талханай зүйл эдюулжэ, hү шэмы... шадаа. Тиигээд августын hүүлээр үнеэдээ ...онь оруулжа ,үдэшэ, үглөөниинь жэжээр хэр... hолоомотой бурдууг уулгажа, үдэрынь гурил ...тээрмэдэгдэhэн талха эдюулдэг болоо. Һүүлэй ...онь үбhэ, зелёнко нэмэлсэнэ. Эдэ бүгэдын ...фермын коллектив энэ жэлдэ үнеэн бүриhөө 2100 ...hү haaxa түсэбөө сентябриин 1-дэ 2183 кило... хүргэнхэй. Нёдондоной энэ үеынхитэй жэшэхэдэ, ...тэдэнэр үдэртөө 200 гаран килограмм hү ехэ ...Фермэнь үбэлжэлгэдөө бэлэн болоо. Газаань 1200 ...үбhэн, хоёр мянгаад центнер hолоомон буулгаг... 1100 центнер сенаж дарагданхай. Бүхы тэжээлынь ...дожо, нарин хиналтада абтаад, шэгнүүрээр гар... Фермын коллектив эдэ үдэрнүүдтэ гүрэндэ ...ха табан жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Мүн энэ ...haалиин бусад фермэнүүдэй үнеэд үбэлжөөндөө ...д, hайнаар эдеэлүүлэгдэжэ байна.

...үбэлэйн байрада оруулжа, hү шэмыень дээ... байhан ажахынуудай тоодо Улаан-Үдын аймаг... «Искра», Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, ...Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозууд, Бай... Кабанскын, Сэлэнгын совхозууд ороно.

...болон бусад түрүү ажахынуудай, фермэнүүдэй ...үүдэй амжалтатайгаар ажаллаhанай ашаар рес... гүрэндэ hү худалдаха гурбан кварталай ...хахад hараар урид дүүргэhэн байна. Тиигэбэшье ...жэлэйнгээ түсэб, социалис уялгануудые бэе... тула намартаа, үбэлэй эхеэр үнеэдэй шэмэ ал... hү haали доошолуулхагүй тон шухала.

...республикымнай олохон ажахынууд үнеэдээ саг ...үбэлэй байрада оруулжа, тэжээлээр хүсэд хангаа... сентябрь hарада hү haалияа доошолуулжа ...Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз ...энэ үеынхиhөө нилээд бага hү haабашье. мү... үнеэдээ hайса эдеэлүүлжэ, hү шэмыень дээшэ... гэжэ оролдоногүй. Үнеэдээ хагдаршаhан бэлшээ... лэ. Иимэрхүү байдал Хяагтын аймагай ...Яруунын аймагай Витимэй, Сэлэнгын аймагай ...совхозуудта үзэгдэнэ.

...үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ, нэн түрүүн haалиин фер... байра, түхеэрэлгэнүүдые, тэжээл буйлуулха ...заhабарилжа бэлэн болгоод, бүхы үнеэдээ ду... оруулжа, хүсэд рационоор эдеэлүүлхэ тэ... эгээн шухала зорилго болоно. Энэ талаар ...совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи зооветери... сэхэ харюусалгатай.

...ажахынуудта барилгашадай гэмээр haалиин ...байранууд графигай ёhoop ашаглалгада ...гүй байhаар. «Бурятцелинстрой» трестын гэ... Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ, Зэдын ...«Заречный» совхозуудта, «Межколхозстрой» кэ... предприятинуудай муугаар хүдэлhэнhөө Зэдын ...Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, Сэлэнгын айма... нэрэмжэтэ, Улаан-Үдын аймагай «Искра» ...үнеэдэй байранууд мүнөө хүрэтэр баригдажа ...досоохи түхеэрэлгэнүүдынь тодхогдоогүй бай... үнеэдые үбэлэйн байрада оруулга гэдэр... бшуу. Ушар нимэhээ haалиин фермэнүүдэй ...ануудые эдэ үдэрнүүдтэ дүүргэжэ, үнеэдые ...байрада оруулха арга олгохо гээшэ барилгашадай, ...шадай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

...фермэнүүдэй ажал ехэтэй хүдэлмэри оньhо... түхеэрэлгэнүүдэй, түбхын түрүүндэ үнеэ... ...нуудай, авто-уhалуурнин hайнаар хүдэлгэг... ...hээ нилээд ехэ hүн алдагдадаг гээшэ. Тии... ...хоз, совхозуудай, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй ...үүд, механизаторнууд фермэ дээрэхи түхеэрэлгэ... ...гүйгөөр хүдэлгэхэ бүхы хэмжээнүүдые аба...

...үүлэй жэшээгээр haалиин фермэнүүдые үбhэ, ...хангаха, тэжээл буйлуулха цехүүдые хаа хал... ...жэ захалха шухала. Тиихэдээ фермэнүүдые ...зоотехнигүүд, haалишад хубаарияар хүртэhэн гэ... ...бөөр, малай ашаг шэмые харалсажа үгэхэ ...Тэжээлэй рационууд үнеэдэй hү шэмэ дээшэ... хараалагдажа, зохёогдохо байна.

...дээшэлүүлхэ, гүрэндэ hү худалдаха табан ...түсэбые болзорhoo урид бэелүүлхэ хэрэгэй хуби ...малшад, малшад лэ шиидхэхэ байhаниинь элитэ. ...фермэнүүдые haалишад, малшадаар хүсэлдүүл... ...түсэб уялгануудаа дүүргэхэ арга олгохо, ...социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэ... ...совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, тэндэхи пар... организацинуудай нангин уялга мүн.

...ажахынуудай, фермэнүүдэй, эрхим haалишадай ...ые бүгэдын шадабари болгохо, гээгдэгшэдтэ ...жа, тэдэнэртэй саг үргэлжын хүдэлмэри ...түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха талаар аймагуу... ...совет, хүдөө ажахын органууд оролдо...

...үбэлэй hарануудта hү ехээр haажа, гүрэндэ ...табан жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэхын ...дөөрөө тэмсэе.

...НГУУДАЙ совхоз ...тэй мал олоор ...аймагай томо... нэгэн гэ... ...ханхай. Ажахын ...бүхэн урдаа таби... ...дүүргэхын ...жэлэй турша... ...Хүн бүхэнэй ...хэрэгтэ үнэн сэдь... ...hанай ашаар ...ажал хэрэгынь ...hайн гэжэ тэмдэг...

...табан жэлэй то... ...дүрбэдэхи жэлдэ ...2500 центнер ...тушааха даа... ...Энэ түсэбөө ...бэелүүлхын ...үедэ малшад ...тушааба. ...мяха худалдаха ...түсэб болзорhoo ...зорилго ур... ...хай.

...малдаа бардам ...үбhэ, тэжээлтэй ...ородог ажахы... ...мяха, hү ту... ...баряа үлүүлэн ...гээшэ. Ушар ...совхозой хүтэл... ...болон мэргэжэл... ...дада саг үргэл... ...табидаг, зо... ...абадаг зан... ...сабшалангай ...уулжа, ямар... ...жэлдэ үбhэ ...тай hайн ...абахын тула ...одуудууд орол... ...амжалта... ...гдадаг сабша... ...наг шэбхэ гарга... ...минеральна ...оруулха хүдэл...

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 233 (13722) | 1974 оной октябриин 4, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ТОДОРХОЙЛХЫ ЖЭЛЭЙ габшагай алхамууд

ДҮЙ ДҮРШЭЛТЭЙ, ундэр мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд «Электромашина» заводто олон юм. Эдэнэр ажалаа зүбөөр эмхидхэнэ. Оньhон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, hайн шанартай продукци ехээр үйлэдбэрилэн гаргана. Электрогагнууршан Рафиль Сайфуловин Хайбулин ажалай түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электрогагнууршан Р. Хайбулин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

УЛААН ТУГАА АЛДАНГҮЙГӨӨР

Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ заводой хүдэлмэришэд амhартануудые олоор, hайн шанартайгаар гаргадаг болоо. Энэ заводой коллектив шэнэ онол арга, оньhон техникэ үргэнөөр хэрэглэнэ. Ажалаа зүбөөр эмхидхэнэ. Тиимэhээл hүүлэй сагта продукциингаа шанарыень hайжаруулаа. Һара, квартал бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэр байгша оной хоёр квартал соо дамжуулгын Улаан туг алдангүй абажа ябана. Гурбадахи квартал соо бүри эршэтэйгээр ажаллажа гараба. Продукци худалдаха юhэ hарын даабари 28 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэгдээ.

«Туяана» нэгэдэлэй оёдолшод дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ эдэбхитэй хүдэлнэ. Элдэб зүйлэй хубсаhа гоёор, hайн шанартайгаар оёжо, түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ нэгэдэлэй коллектив хубсаhа оёхо юhэ hарынгаа даабари болзорhoонь урид дүүргэжэ, хараалагдаhан түсэбhөө гадуур 41 мянган түхэригэй продукци худалдаа.

З. БУЗИНА,
министерствын түсэблэлгын таhагай экономист.

УЯЛГАЯА ШЭНЭЛБЭ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй түлишын управлениин Еловскын леспромхозой коллектив юhэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй даабари байгша оной декабриин 20-до дүүргэхэ гэhэн социалис уялга абаhан байгаа. Бии байгаа арга боломжонуудаа hайса хаража, тооложо үзөөд, эдэнэр жэлэйнгээ даабари декабриин 20-до бэшэ, харин 5-да дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 40 мянган түхэригэй продукци худалдаха гэhэн шэнэ уялга абаа.

Еловскын леспромхозой хүдэлмэришэд мүрысөөгөө улам эршэдхэн, бүри габшагайгаар хүдэлжэ байнхай. П. Е. Покацкий, М. И. Красовский гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Петр Еремеевич Покацкиин бригадын хүдэлмэришэд юhэ hарын даабариhаа гадуур 350 кубометр хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүдые гаргаhан байха юм.

В. ФИРЦОВ.
КПСС-эй Прибайкалиин райкомой инструктор.

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДТА ТАРЯАНАЙ ХУРЯАГДАЖА, НАМАРАЙ ПААРАЙ ХАХАЛАГДАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

1974 оной сентябриин 30-най мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Сабшагдаhаниинь	Тэрэнэй сохигдоhониинь	Хуряагдаhаниинь (гектар бүриhөө, центнерээр)	Тэжээлэй корнеплодууд	Хартаабха	Намарай паар
Баргажанай	98	94	9,4	—	100	104
Бэшүүрэй	99,6	99,0	9,1	36	93	104
Зэдын	83	91	8,7	23	56	50
Яруунын	81	69	7,3	64	91	44
Загарайн	90	99,0	7,2	39	89	37
Захааминай	99,0	94	11,6	74	100	77
Кабанскын	99,0	98	12,2	32	90	80
Хэжэнгын	104	89	5,2	73	94	50
Хурамхаанай	98	100,0	5,1	28	91	59
Хяагтын	89	92	10,5	10	87	76
Мухар-Шэбэрэй	95	89	10,2	35	99,5	95
Прибайкалиин	90	90	13,3	—	82	94
Хойто-Байгалай	66	74	10,4	100,0	179	33
Сэлэнгын	92	93	6,2	5	100,8	62
Түнхэнэй	83	78	10,8	63	71	56
Улаан-Үдын	99,8	100,0	7,7	33	99,0	100,1
Хориин	96	99,0	6,8	17	93	56
Республика бүхыдөө	93	92	8,6	38	92	75

АМЖАЛТЫНЬ ЭХИН—ХАБАРҺАА

...мэриие ажахын мэргэжэлтэд нэн түрүүн гуримшуулаа.

Луговодуудта сабшалан даалгагданхай. Тэдэнэртэ үгтэхэ ажалайнь түлөөhэн гуримшуулагданхай. Луговодууд хуряаhан ургасын зэргээр салин абана. Тиимэhээ хүн бүхэн даажа байhан сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргажа тарааха, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, уhалха хүдэлмэриие саг болзортонь hайнаар дүүргэхые оролдоно бшуу.

Тус ажахы 947 гектар сабшалантай юм. Тэрэнь бүхыдөө уhалагдадаг. Түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ эндэхи луговодууд ниитынгээ hүрэг малда 13205 центнер үбhэ бэлэдхэжэ абаха түсэбтэй гэхэ гү, али гектар бүриhөө 15 центнер ургаса хуряаха даабаритай.

Луговодууд нуга сабшалангай үрэжэл hайжаруулха габшагай хоёр hарын туршада хэхэ хүдэлмэреэ эртэнhээ түсэблэhэн юм. Энэ хугасаада хараалhан ажалаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула тэдэнэр түрүүшын үдэрhөө шангаар ажаллаа. Габшагай хоёр hарын туршада эндэхи сабшалан дээрэ 54 тонно азотно үтэгжүүлгэ, 3600 тонно наг шэбхэ гаргагдаа.

Дүй дүршэлтэй луговодууд эндэ яhала олон. Сэлэнгын суута луговод Герасимовай жэшээгээр ажаллажа, даажа байhан сабшалангай гектар бүриhөө ехэ үбhэ хуряажа абаха хэрэгтэ тэдэнэр өөhэдынгөө ехэхэн хубитые оруулжа шадаа гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Дүй дүршэлтэй луговодууд Очиржап Ешеев, Цыбик Бадмаев гэгшэд байгша ондо 110 гектар сабшалан дээрэhээ 4537 центнер hайн шанартай үбhэ хуряажа, абаhан уялгаяа 2837 центнерээр үлүүлээ. Эдэ нүхэднай гектар бүриhөө 41,2 центнер үбhэ хуряажа, хамта хүдэлдэг нүхэд соohoo онсо шалгарба. Үнинэй луговодуудай нэгэн Цыбикжап Цыбудеевич Цыбудеев сабшалангай гектар бүриhөө 38,1 центнер ургаса абаа. Мүн бэрхэ луговод Эрдэнижап Будаевич Санжицыренов 111 гектар сабшалан дээрэhээ 3300 центнер үбhэ сабшажа, социалис мүрысөөндэ илагшадай тоодо орohон байна.

Байгша ондо Бодонгуудай совхоздо үбhэ хуряалгын үедэ түгэс оньhожоруулагдаhан звено ажаллаба. Тэдэнэй мэдэлдэ хэрэгтэй трактор болон бусад оньhон түхеэрэлгэнүүд даалгагдаhан юм. Энэ звеное дүй дүршэлтэй механизатор Александр Семенович Сукиев хүтэлбэрилөө. Энэ бэрхэ коллектив 12 мянган центнер үбhэ хуряажа, хараалhан даабаряа холо үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Үбhэ хуряалгаяа дүүргэмсээрээ, звеногой гэшүүд поли дээрэхи hолоомо суглуулха, тэрэниие малай байрада шэрэхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Дүршэл ехэтэй механизаторнууд Сергей Сукнев, Шойнхор Доржиев, Владимир Намжиев болон бусад мүнөө үедэ халаан бүринигөө даабариие холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Үбhэ хуряаха хүдэлмэри дүүрэбэ. Ажахын hүрэг олон малда хэды шэнээн үбhэ, тэжээл бэлэдхэгдэнхэйб, ямар хангалгатай үбэлжэхэнь бэ гэhэн асуудал совхозой ахамад агроном Наталья Цыреновна Цыреновада табихадамнай, тэрэ манда иигэжэ харюусаба.

— Сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, ажахымнай луговодууд хэзээ хэзээнэйхиhээ ехэ үбhэ тэжээл байгша ондо бэлэдхэжэ абаба. Луговод бүхэнэй габшагай бэрхээр ажаллаhанай ашаар совхоздомнай гектар бүриhөө 25,4 центнер үбhэн хуряагдаhан байна. Үбэлжэлгэдөө 19885 центнер үбhэ, ногоон hолоомотой орохо түсэбтэй байбал, хараалhанhаа гадуур 4890 центнер бэлэдхээбди. Манда 3200 тонно силос, 156 тонно сенаж дарагдаа гэхэ гү, али энэмнай нёдондонойхиhoo hүрагүй ехэ гэжэ хэлэлтэй. Адууhа малда мүнөө жэл 36245 центнер бүдүүн тэжээл бэлэдхэжэ абаха байhан hаа, энээнээ 33776 центнертэ хүргэхэ байнабди. Ушарынь юуб гэхэдэ, таряанай ургаса урда жэлэйхидэ орходоо жэшээгүй бага. Тиимэhээ бүхы таряалан дээрэhээ арба мянган центнер hолоомон манда суглуулагдахаар хараалагдана.

Луговодуудай түйлэhэн амжалтаяа бүри батадхахын тула намартаа, үбэлдөө жэшээгүй ехэ ажал хэхээр хараална. Мүнөө үедэ тэдэнэр сабшалангаа модо шулуунhaa сэбэрлэхэ, тэрэниие уhалдаг hубаг, ханаабуудые сэбэрлэхэ хүдэлмэри хэжэ байнхай. Таряа хуряалгын дүүрэмсээр сабшалан дээрэ наг шэбхэ тарааха хүдэлмэреэ хэжэ эхилхээр хараалнабди.

«Скотопром» трестын ажахынууд соohoo Бодонгуудай совхоз онсо илгардаг юм. Тус ажахын малшад жэлhээ жэлдэ гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэдэг заншалтай. Эндэхи үхэршэд hаяын үдэрнүүдтэ 2 мянган центнер мяха тушаажа, юhэ hарынгаа түсэб 137 процент дүүргэхээр хараална. Мүнөө үедэ малшад ерэхэ жэлэй түрүүшын кварталда тушаагдаха үхэрнүүдые шахажа эхилэнхэй.

Д. ХУБИТУЕВ,
манай тусхай корр.
Бэшүүрэй аймаг.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй заседани октябриин 1—2-то болоод. СССР-эй Госпланай табиhан СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй проект, СССР-эй Финансын министерствын табиhан СССР-эй 1975 оной гүрэнэй бюджедэй проект хаража үзөө.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев заседани дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэхэдээ, арадай ажахы 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ түсэбэй шухала шухала даабаринуудай ямараар дүүргэгдэжэ байhыень гүнзэгыгөөр шэнжэлэн, табан жэлэй түсэбэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилгонуудые табиба.

Ороноймнай арадай ажахы КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлhон хараа бодолой үндэhөөр сэхэ шууд хүгжэжэ байна. КПСС-эй XXIV съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула политическэ, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэриин ябуулагдаhанай ашаар, тэрэшэлэн түсэбүүдые, энэ табан жэлэй үнгэрhэн үе соо предприятинуудай коллективүүдэй абаhан угтамжын түсэбүүдые болзорhoo урид дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй дэлгэрhэнэй ашаар ороной экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ амжалтанууд түйлагдаа гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев тэмдэглээ.

Арад зоной байдал саг үргэлжэ hайжарна, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай hара бүриин дундуур салин хүлhэн, колхознигуудай ажалай түлөөhэн нилээд нэмээ. Гэр байрын барилга, тэрэшэлэн hургуулинуудай, больницануудай ба коммунальна ажаhуудалай шэглэлтэй барилганууд орон дотор ехэ хэмжээтэйгээр хэгдэнэ. КПСС-эй XXIV съездын хараалhан социальна программада хабаатай бусад хэмжээ ябуулгануудшье сэхэ шууд бэелүүлэгдэнэ.

Нүхэр Л. И. Брежнев зарим министерствэнүүдэй, албан зургаануудай хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые тэмдэглэбэ. Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин шэнэ предприятинуудые хүсэндэнь оруулха, ашаглаха ябадал түргэдхэхэ, ажахынуудай дотоодын арга боломжонуудые бүри хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин техническэ талые, продукциин шанар hайжаруулха асуудалнуудаар хэдэ хэдэн hанамжануудые хэлэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежнев хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ асуудалнууд дээрэ тогтоо, гэр байрын барилга улам үргэдхэхэ, социальна бусад хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ шухала гэжэ тусхайлан тэмдэглээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшонор, союзна республиканууда Министрнүүдэй Советүүдэй Түрүүлэгшэнэр, СССР-эй министрнүүд, правительствын бусад гэшүүд түсэбэй ба бюджедэй проектнүүдые заседани дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

1975 оной түсэбэй ба бюджедэй проектнүүдые союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүдэй Түрүүлэгшэнэрэй, СССР-эй министерствэнүүдэй ба албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар союзна республика бүхэндэ, министерство болон албан зургаанда, эдэ проектнүүд тушаа заседани дээрэ оруулагдаhан дурадхалнууд, хэгдэhэн ажаглалтануудые хаража үзэхыень, тиихэдээ хүндэ промышленностиин, хүдөө ажахын, арад зоной хэрэглэлэй эд товарнуудые үйлэдбэрилдэг hалбаринуудые хүгжөөхэ, гэр байра барилгын хэмжээе бүри ехэ болгохо, социальна бусад хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулхыень СССР-эй Министрнүүдэй Совет СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Президиумдэ даалгаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин заседаниин түгэсхэлдэ үгэ хэлэхэдээ, зүбшэн хэлсэлгын үрэ дүнгүүдые согсолhон, арадай ажахые хүгжөөхэ хэдэ хэдэн тон шухала асуудалнууд дээрэ тогтоhон, нүхэр Л. И. Брежневэй үгэ дотор табигдаhан зорилгонуудай ехэ удха шанартайе онсолон тэмдэглэhэн байна.

«УЧИТЕЛЬСКА ГАЗЕТЫН» РЕДАКЦИИН КОЛЛЕКТИВТЭ, БЭШЭГШЭД БОЛОН УНШАГШАДТА

Хүндэтэ нүхэд!

Багшанарай найдамтай хани, туhалагша болгошо «Учительска газетын» түрүүшын номерой гараhаар табин жэлэй ойтой дашарамдуулан, Таанадые үнэн зүрхэнhөө амаршалнаб.

Агуу ехэ Ленин Совет засагай эхин дээрэ багшанарые социалис гэгээрэлэй гол арми гэжэ нэрлэhэн, ажал ябуулгаяа партитай, тэрэнэй суртал бодолтой холбохыень уряалhан юм. Совет багшанар Ленинэй энэ захяа заабарида үнэн байдаг байгаа, байхашье.

Арадай багша гээшэ совет обществын омогорхол болоно. Арадай багшанар арадай гэгээрэлэй хэрэгтэ хизааргүй үнэн сэхээр алба хэдэг, энэрхы hайхан сэдьхэлтэй, эрхим шэнжэ шанартай, үхибүүдтэ дуратай байдагаараа бүгэдэ ниитын хүндэлэлдэ хүртэнхэй. Багшанарай үнэн суртал бодолые, шэн зоригто ажалые, шэнэ ёhоной хүниие хүмүүжүүлэн болбосоруулха хэрэгтэ оруулдаг асари ехэ хубитыень парти үндэрөөр сэгнэнэ.

«Учительская газета» манай hургуулинуудые коммунис байгуулалтын зорилгонуудтай нягтаар холбохо, залуу гражданинуудые эрдэмтэй, ажалда дуратай, социалис Эхэ орондоо, коммунизмын уг зорилгонуудта хизааргүй үнэн байхаар хүмүүжүүлхэ гэhэн партиин гол захяае дүүргэхэ хэрэгтэнь багшанарта табяад жэлэй турша соо эдэбхитэйгээр туhалжа байна.

Зохёол бүтээлэй ехэ амжалтануудые түйлахыень редакциин коллективтэ, тэрэнэй эдэбхитэй бэшэгшэдтэ хүсэнэб. Тодо хурсаар, үнэншэмөөр, партийна залан сэхээр бэшэгты. Коммунис хүмүүжүүлгын, ургажа байгаа үетэниие hургалгын хэрэгтэхи бүхы түрүү юумэнүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн шудалагты, үргэнөөр тайлбарилан ойлгуулагты. Таанадай журналис ажал совет hургуулиин саашанхи хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ, арадай гэгээрэлэй hалбаран бадаралгада алба хэдэг байг лэ.

Л. БРЕЖНЕВ,
Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь.

ГДР социализмын замаар дабшана

Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэд Германиин Демократическа Республикын тогтоогдон байгуулагдаhаар 25 жэлэй ойе баярай оршон байдалда тэмдэглэхын тула октябриин 2-то П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ концертнэ зал дотор сугларба.

Суглаанай президиумдэ — нүхэд М. А. Суслов, П. Н. Демичев, К. Ф. Катушев, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Ф. А. Сурганов, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. А. Тихонов, СССР-эй министрнүүд, партийна ба совет эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд.

Эдээнтэй хамта СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь К. Хагер түрүүтэй ГДР-эй делегаци, Германо-совет хани барисаанай бүлгэмэй, тэрэнэй президент д-р Л. Больц түрүүтэй ГДР-эй Национальна фронтын Национальна советэй делегаци, ГДР-эй хэрэгүүдые СССР-тэ саг зуура эрхилхэ этигэмжэтэ А. Геде болон бусад немец нүхэдүүд hууба.

ГДР-тэй хани барисаа бэелүүлхэ Совет бүлгэмэй Түбэй правлениин түрүүлэгшэ, СССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. Г. Лапин үгэ хэлэхэдээ, олон үеын немец революционернүүдэй хүсэhэн ба тэмсэhэн хэрэгүүд үнгэрhэн 25 жэлэй турша соо бодото дээрээ бэелээ. Гитлеровскэ фашизмые Советскэ Союзай илаhан, мартагдашагүй 1945 оной хабар немец арадташье шэнэ ажабайдалай хабар болоо бэлэй гэжэ тэмдэглэбэ.

СЕПГ-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь К. Хагер суглаан дээрэ үгэ хэлээ. Тиихэдээ СЕПГ-гэй ЦК-гай, тэрэнэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Эрих Хонеккерой үмэнэhөө. ГДР-эй арад зоной үмэнэhөө аха дүүгэй амаршалга дамжуулба.

ГДР-тэ, тэрэнэй ниислэл Берлиндэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй ошохо-донь, манай арад зон угаа ехээр баясаhан юм. Ленинэй Эхэ оронтой хани барисаан — манай ажабайдалай шухалын шухала асуудал, социализмын мүнөөнэй ба ерээдүйн үндэhэ hуури, этигэл найдабари мүн гээд манай гүрэнэй гражданинууд хэзээ хэзээнэйхиhээ ехээр мэдэрдэг болоо, — гэжэ К. Хагер хэлэбэ.

К. Хагер ГДР-эй ажалшадай 25 жэлэй турша соо түйлаhан амжалтанууд тухай хөөрөө.

Марксизм - ленинизмдэ үнэн байлга, алдарта КПСС-тэй, Советскэ Союзтай бата холбоо барисаан, гүрэнүүдэй социалис хани нэгэдэлые улам бэхижүүлгэ, коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл ба нягта эмхидхэл — ГДР-эй амжалтануудые түйлаха эшэ үндэhэн болоно гэжэ К. Хагер түгэсхэл доторoo тусхайлан тэмдэглэбэ.

(ТАСС).

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй БЭШҮҮРЭЙ АЙМАГАЙ АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАТАДУУДАЙ СОВЕДЭЙ ГҮЙСЭДКОМОЙ ДОТООДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ ТАҺАГАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ «НИИТЫН ГУРИМ САХИХА АЛБА ЭРХИМ ҺАЙНААР ХЭҺЭНЭЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

Зэбсэгтэй гэмтэ этэгээдые бариха үедөө зоримгой ба эрид шууд ябадал гаргаhанайнь түлөө эдэниие СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй үмэнэhөө шагнаха:

«Ниитын гурим сахиха алба эрхим hайнаар хэhэнэй түлөө» медаляар

1. Милициин лейтенант **Бельская** Аксинья Анисимовнае — милициин хүүгэдэй таhагай ахалагша инспектор.

2. Милициин лейтенант **Тюрюханов** Николай Анфиногеновичые — уголовно розыскын инспектор (наhа бараhан хойнонь).

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1974 оной октябриин 2.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ СУРТАЛ ГҮНЗЭГЫГӨӨР ШУДАЛА

Политическэ, экономическа һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ

ЭНЭЛ ШЭГЭЭРНЬ ЯБУУЛХА

Локомотив-вагон заһабарилгын заводто октябриин 1-дэ политическэ, экономическа һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ. Эхин шатын 8 политическэ һургуулиин, марксизм-ленинизмын үндэһэн сурталшудалдаг 29 һургуулиин, теоретическэ 10 семинарта түрүүшын хэшээлнүүд болоһон байна. Хамтадаа гурба мянга гаран хүн «партада» һууба. Гадна бүгэдэнийтын экономическа һуралсалай шэнэ жэл мүн лэ эхилэнхэй.

Һуралсалай жэлэй эхилхэдэ, эндэ байгдаа. Тиин эндэһээ хэгдэхэ хөөрөөгөө һүүлһээнь эхилхэ дуран хүрэнэ.

Түрүүшын хэшээл үнгэргэһэнэй һүүлээр заводой партийна комитедэй бүхы 290 пропагандистнар, түрүүшын хэшээлдэ байлсагшад — методическа соведэй гэшүүд болон бусад эдэбхитэд заседаниин зал соо сугларба.

Партийна һуралсалай шэнэ жэлые эмхитэй һайнаар эхилһэнэйнь түлөө парткомой секретариин орлогшо В. В. Саржан бүхы пропагандистнарые халуунаар амаршалжа, тэдэндэ баясхалан хүргэбэ.

Партийна комитедэй зүгһөө пропагандистнарта баясхалан хүргэһэн ушар миин хэлэгдэһэн үгэ бэшэ. Методическа соведэй гэшүүд болон бусад эдэбхитэд түрүүшын хэшээлдэ байлсаа. Эдэнэрэй хойно хойноһоо бодожо хэлэхыень шагнахада, цехүүдэй бүхы партийна организацинуудта (тэдэнь хамтадаа 46) түрүүшын хэшээл эмхитэйгээр үнгэрөө, олонхи һурагшад ерээ. Методист-шалгагшадай хөөрөөн соо юун тобойжо гараnаб гэхэдэ, пропагандистнар хэшээлдэ һайнаар бэлдэжэ, темэеэ һонирхолтойгоор хөөрэжэ дэлбэлээ гэжэ онсо тэмдэглэлтэй.

Энэ хэлээшэеэ батадхахын тулада нэгэ пропагандистын хэшээл тухай хуряангыгаар тогтолтой. Уһаар, ууралаар хангадаг цехэй эхин шатын политическэ һургуулиин хэшээлдэ байгдаа. Цехэй начальник Борис Тимофеевич Николаев энэ һургуулине ударидана. Нүхэр Николаев 16-дахи жэлээ нийтын энэ тушаалда ажаллажа байна. Бүхы һургуулинуудтал адли, эндэ Москва городой Бауманска һунгуулиин округой һунгагшадай урда 1974 оной июниин 14-дэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ үзэһэн байна.

Нэн түрүүн пропагандист һурагшадаа программатайнь танилсуулба. Удааһь хөөрөөгөө эхилһэн байна. Энэ жэлдэ КПСС-эй ЦК-гай дотоодын ба гадаадын политика тухай шэнэ курса үзэхэ юм.

Пропагандистын хөөрөөе юун һонирхолтой, ойлгосотой, этигэмээр, баян болгоноб гэхэдэ, шадамараар хэрэглэһэн нютагай — өөһэдынь байдалһаа абтаһан жэшээ баримтанууд болоно. Өөрөө нүхэр Николаев ЛВРЗ-гэй (ПВЗ байхаһаань) городогто үндыһэн, заводойнгоо, хүдэлмэришэдэй городогой бүхы шахуу хүн зониие мэдэхэ хүн байна. Тиин эдэ баримта жэшээнүүдэз бэрхээр хэрэглэнэ.

— Дайнай урда тээ велосипед худалдажа абахын тулада бүхэли һүниндөө магазинай үүдэ һахидаг бэлэйбди, — гэжэ пропагандист хэлэнэ. — Тиихэдэ бага ябааб, велосипедтэй болоһойб гэжэ зүүдэлжэ хоногшо һэм. Дайнай урда тээ манай заводто ганса хүдэлмэришэн Иванов мотоцикл-тай байгша һэн. Мүнөө ямар болоо гээшэб. Автомашинатан ямар олон гээшэб. Манай багахан цехтэ нэгэ хүмнай машинатай болонхой, үшөө хэдэн хүн ээлжээгээ хүлеэнхэйнүүд. Саашань хүн зоной ажабайдалай баяжаһан тухай, Совет гүрэнэй, Коммунис партиин энэ хэрэгтэ ехэ анхарал хододоо табижа байдаг тухайдань, энэ талаар партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай пропагандист хөөрэбэ.

Бэелүүлэгдэжэ байгаа социальна хэмжээнүүд тухайда хөөрэхэдөө, пропагандист хоёр ондоо дэлхэйн — манай орон капиталай дэлхэй хоёрые мүн лэ тобойсо харуулна. Богонёор хэлэхэдэ, энэ пропагандист һурадаг зонойнгоо һудаһа барижа шаданхай, методикын талаар бэрхэ, оншотой багша гэжэ тэмдэглэлтэй.

Һуралсалай жэлэй эмхитэй һайнаар эхилхын тулада заводой партийна комитет, тэрэнэй партийна кабинет эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна гэжэ онсо тэмдэглэлтэй. Олон жэлдэ пропагандистаар хүдэлһэн Мария Яковлевна Есина методическа совет хүтэлбэрилнэ. Тус соведтэнь 19 хүн — пропагандистын ажалда дүршэлтэй хүнүүд ороно.

— Хүбшэргээ һуладуулангүй, энэ шэгээрнь лэ һуралсалаа ябуулхые оролдохобди, — гэжэ Мария Яковлевна хэлэнэ.

Политическэ һуралсалые ашаүрэ ехэтэй болгохын тулада хэмжээнүүдые абадаг, саашадаашье абаха байна. «Белоруссиин партийна организацида суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор энээн тухайда онсо тэмдэглэгдэнхэй. Пропагандистнарые шэлэжэ томилхо хэрэгтэ эндэ ехэ һаналаа табиһан байна. Цехүүдэй, таһагуудай начальнигууд, заводой начальнигай орлогшонор, заводой профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ В. С. Кузнецов, партийна комитедэй секретариин орлогшо Ц. Люшеев болон бусад хүтэлбэрилхы тушаалтад пропагандистаар табигданхай. Гансахан комсомолшуудай политическэ һуралсалда цехүүдэй 11 начальник пропагандистаар хүдэлжэ байна.

Пропагандистнарта теориин, методикын асуудалаар туһалха хэрэгтэ партийна кабинет ехэ һаналаа табидаг байна. Һуралсалай жэлэй туршада эдэнэртэй ябуулха хүдэлмэриин түсэб табигданхай. Алибаа туһаламжа үзүүлхэһээ гадна, пропагандистнарай ажал шалгаха гээшэ шухала. Методическа соведэй гэшүүн бүхэндэ 2—3 цех даалгажа үгтэнхэй.

Политическэ һуралсал хэр ашатай туһатай гээшэб гэжэ асуухада, һурадаг хүнүүд үнэхөөрөө ургадаг, ажал хэрэгые холуур хаража һурадаг гэжэ Мария Яковлевна харюусаба. Вагон хабсаралгын цехтэ пропагандистаар олон жэлдэ хүдэлһэн туладаа тэндэхи байдалһаа жэшээ баримта дурдаба. Жэшээнь, слесарь Н. А. Зюков политическэ һуралсалда эдэбхитэйгээр хабаададаг бэлэй. Энэ хүн политическэ талаараа, ажалаараашье ехэ ургаа, дэбжээ. Мүнөө цехэйнгээ партийна организациин секретаряар хүдэлжэ байна. Һурагшадай дунда коммунис ажалай ударнигууд, шэнэ юумэ үүсхэгшэд, түрүүшүүл олон даа.

Ингэжэ һуралсалай түрүүшын үдэрые ЛВРЗ-гэй партийна организаци түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаба.

Д. ЖУГДУРОВА.

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭР

Н. А. ЧИРКОВА,
«Теплоприбор» заводой партийна организациин секретарь:

Манай заводой коммунистнууд марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ, гурбан һургуулида политическэ, экономическа эрдэмээ дээшэлүүлжэ эхилбэ. Экономикын үндэһэ һуури шудалха һургуули, марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалдаг һургуули ба экономикын эрдэм шудалдаг һургуулида дүршэлтэй хүнүүд пропагандистаар табигданхай. Эдэ һургуулинуудта 113 хүн, ехэнхидээ коммунистнууд һуралсажа байна. Гадна, заводой цехүүдтэ коммунис ажалай 8 һургуулиин хэшээл эхилээ. Эндэ 230 хүн һуралсана. «Социализм ба ажал» гэһэн курса эндэ шудалжа байна.

Түрүүшын үдэр партийна һуралсалда 3 хүн хэшээлдээ ерээгүй. Эдэнэй шалтагаан элирүүлэгдэжэ, хэмжээн абтаха юм.

Пропагандистнарта, мүн үзэл сурталай бусад хүдэлмэрилэгшэдтэ туһалха зорилгоор партийна организациин дэргэдэ методическа совет байгуулагданхай. Үзэл сурталай хүдэлмэридэ дүршэлтэй болоһон З. Я. Попыванова тус соведэй түрүүлэгшээр табигдаа. Һуралсал шалгаха, методикын талаһаа туһаламжа үзүүлхэ зорилгоор методическа совет түсэб табинхай, гэшүүдынь хэшээлнүүдтэ байлсажа, пропагандистын ажалай һайн, муу талынь сохолхо юм.

В. Е. БЕЛОУСОВ,
КПСС-эй Советскэ райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша:

Районой промышленна бүхы предприятинуудай, эмхи зургаануудай партийна организацинуудта политическэ, экономическа һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ. «Электромашина» заводой партийна организациин бүхы һургуулинууд, семинарнуудта түрүүшын хэшээл эмхитэйгээр үнгэрбэ. Мүн универмагай, столовонуудай трестын, Госпланай партийна организацинуудай һургуулинууд болон теоретическэ семинарнуудта түрүүшын хэшээл эхилээ.

Улаан-Үдын автомобиль жолоодожо һураха һургуулида марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалдаг һургуули байгуулагданхай. Эндэ 10 хүн — багшанар һуралсана. Һургуулиин партийна организациин секретарь К. Т. Соболев өөрөө пропагандистаар хүдэлнэ. Байгша оной октябриин 1-дэ тус һургуулида һуралсагшад түрүүшынгээ хэшээлдэ бултадаа ерэбэ. КПСС-эй ЦК-гай дотоодын ба гадаадын политика тухай курса мүнөө жэл эндэ шудалха юм.

Түрүүн пропагандист һуралсалай программатай хүнүүдээ танилсуулба. Удаань 1974 оной июниин 14-дэ Москвагай Бауманска һунгуулиин округой һунгагшадай урда нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ тухай пропагандист хөөрэжэ үгэбэ.

Зүүн Сибириин культурын институдай партийна комитедэй дэргэдэ теоретическэ семинар байгуулагданхай. Эндэ институдай багшанар болон бусад эдэбхитэд һуралсана. Культура болон искусстваар марксизм-ленинизмын суртал эндэ шудалдаг юм.

Байгша оной октябриин 1-дэ тус семинарай хэшээл эхилбэ. Түрүүшын үдэр семинарые хүтэлбэрилэгшэ, түүхын эрдэмэй кандидат К. Х. Халзанов семинарта һурагшадые һуралсалай программатай танилсуулаад, темэеэ хөөрэжэ байна (зураг дээрэ харанат). 1974 оной июниин 14-дэ Москва городой Бауманска һунгуулиин округой һунгагшадай үмэнэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгөөр пропагандист хэшээл үнгэргэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: институдай актова зал соо түрүүшын хэшээл боложо байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

«БЭЛИГТЭЙ БЭРХЭ ПРОПАГАНДИСТНУУД, СУРТАЛ БОДОЛОЙ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИИЕ ҺАЙНААР ЭМХИДХЭГШЭД БАЙҺАНАА ХАРУУЛҺАН КОММУНИСТНУУДЫЕ ПАРТИЙНА КОМИТЕДҮҮДЭЙ СУРТАЛ БОДОЛОЙ ТАҺАГУУДТА НАРИНААР ШЭЛЭН АБАХА, СУРТАЛ БОДОЛ НЭБТЭРҮҮЛДЭГ КАДРНУУДАЙ БҮРИДЭЛЫЕ ҺЭЛГЭН ХУБИЛГАХАГҮЙ, ДААЛГАГДАҺАН ХЭРЭГ ЭГЭЭЛ АМЖАЛТАТАЙ ҺАЙНААР ДҮҮРГЭХЭ ЭРХЭ БАЙДАЛ ТЭДЭЭНДЭ БАЙГУУЛХА ЭРИЛТЭ КПСС-эй ЦК ТАБИҺА, СУРТАЛ БОДОЛ НЭБТЭРҮҮЛДЭГ КАДРНУУДАЙ НЭРЭ ХҮНДЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ТУХАЙДА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИНУУД АНХАРАЛАА САГ ҮРГЭЛЖЭ ХАНДУУЛХА ЁҺОТОЙ».

«Белоруссиин партийна организацида суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолһоо.

СЕКРЕТАРЬНАРАЙ СЕМИНАР-ЗҮБЛӨӨН

Сэлэнгын аймагай партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар-зүблөөн Гусиноозёрск хотодо болобо.

Семинар-зүблөөндэ хабаадагшад «Белоруссиин партийна организацида суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ талаар аймагай партийна организациин үмэнэхи зорилгонууд тухай асуудалаар КПСС-эй райкомой секретарь С. Д. Ринчиновэй, тоосоото һунгалтын партийна суглаануудта бэлдэхэ, тэдэниие үнгэргэхэ тухай асуудалаар КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша Д. Б. Цыдыповэй, промышленна болон барилгын предприятинуудай найма һарын хүдэлмэриин дүнгүүд, энэ жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэ хэмжээнүүд тухай асуудалаар партиин райкомой промышленна-транспортын таһагые даагша В. А. ... най, политическэ ... һуралсалай шэнэ жэл... дэхэ тушаа партийна ... зацинуудай зорилгонуу... КПСС-эй райкомой ... недые даагша П. И. ... най элидхэлнүүдые ...

Семинар-зүблөөндэ ... дагшадта уласхоорондын ... дал тухай лекци ... байна.

Р. БАЛД...
манай ...

Мария Герасимовна Рюмкина наймадахи жэлээ һаалишанаар хүдэлжэ ябана. Һүүлэй жэлнүүдтэ социалис мүрысөөндэ һү һаалгаар нүхэд соогоо түрүүлнэ. 1973 оной мүрысөөндэ илажа гараһандаа ВДНХ ошожо ерээ һэн. Энэ жэлэй найма һара соо 2085 килограмм һү һааһан байна. Энэнь бусад һаалишадһаа һураггүй ехэ гэжэ баһал мэдэрэгдээ. Һаяхан Мария Герасимовнада мал ажалай хоёрдохи классай мастер гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын аймагай «Сэлэнгэ» совхозой түрүү һаалишан М. Г. Рюмкина.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ҺУРАГШАДТА, ПРОПАГАНДИСТНУУДТА

Политическэ ба экономическа һуралсалай шэнэ жэлтэй дашарамдуулан, һурагшад ба пропагандистнуудта зорюулжа хэблэгдэһэн литература тухай хөөрэжэ үгэхыень гуйжа, Политиздадай ахамад редакторай орлогшо Е. П. Лошкарёвто ТАСС-ай корреспондент хандаба.

— К. Марксын, Ф. Энгельсын, В. И. Ленинэй 40 шахуу зохёол, научна коммунизмын үндэһэ һуури табигшадай зохёолнуудай тематическа хэдэн согсолборинууд һуралсалай эхилхын урда тээ хэблэн гаргагдаа,— гэжэ тэрэ мэдээсэбэ.

Научна коммунизмын теоридо КПСС-эй оруулһан хубитые элирхэйлэн тайлбарилһан материалнуудтай, Эб найрамдалта хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ, Шэнэ газар элдүүрилэн ашаглажа эхилһээр 20 жэлэй ойдо зорюулжа Алма-Атада зарлагдаһан баярай суглаан дээрэ, комсомолой XVII съезд дээрэ, Москва хотын Бауманска һунгуулиин округой һунгагшадай үмэнэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдтэй номууд, «КПСС-эй аграрна политикын асуудалнууд ба Казахстанай шэнэ газарые элдүүрилэн ашаглалга», «Залуушуул коммунизм байгуулха ёһотой», «Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ тухай» Л. И. Брежневэй үгэнүүдтэй тематическа суглуулбаринууд олон хэһэгээр хэблэгдэн гаранхай.

Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдэй, бэшэһэн статьянуудай «Ленинэй зааһан замаар» гэһэн гаршагтай ээлжээтэ — дүрбэдэхи том дотор юһэдэхи табан жэлэй үедэ партиин, арад түмэнэй зохёон байгуулхы ажал хэрэгүүд гүнзэгыгөөр тодорхойлон харуулагдана, КПСС-эй ЦК-гай гадаадын политическэ ажал ябуулга тайлбарилагдана.

Тэрэшэлэн эхин, дунда ба дээдэ звенодо зорюулагдаһан 50 шахуу учебнигүүд, программанууд, методическа ба харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд хэблэгдэн гараа.

Коммунис байгуулалтын мүнөөнэй шатын тон шухала асуудалнуудай, КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политическэ ажал ябуулгын ехэ һонирхол үүсхэдэг болоһые Политиздат хараада абаһан байна. «КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политикын асуудалнууд» гэһэн шэнэ курса шудалжа эхилһэн эхин политһургуулинуудай һурагшад өөһэдтэнь таараха һуралсалай хэрэгсэлнүүдые абахань.

«Советскэ Союзай гадаадын политика» гэһэн учебник шэнээр хэблэгдэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын статья оролто болгон оруулаа.

Политиздадай хэблэн гаргадаг олохон тайлбари дэбтэрнүүд, тэрэ тоодо жэл бүри гарадаг «Страны мира», «Справочник пропагандиста» болон бусад пропагандистнуудта, һурагшадта ехэ туһа хүргэхэ. «Население СССР», «Политические партии мира» гэһэн шэнэ тайлбарилалтанууд, тэрэшэлэн 1974 ондо хэблэгдэн гаража эхилһэн социалис оронууд тухай тайлбарилалтанууд анхарал татахань дамжаггүй.

(ТАСС).

СОВЕТ-ОРОН ШЭНЭ ҺОНИН

СОВЕТ-ФРАНЦУЗ ХУРАЛДААН

НОВОСИБИРСК. (**ТАСС-ай корр. П. Притвиц**). Совет-француз хуралдаан академгородогто нээгдэбэ. «Нормандия — Неман» гэжэ авиационно полкын командир байһан генерал Пьер Пуйяд, Сорбоннын славян хэлэнүүдэй институдай директор профессор Роже Порталь, экономикын мэргэжэлтэд Франциин делегациин бүридэлдэ оронхой. Морис Дежан энэ делегацие толгойлно.

— «Франци—СССР» гэжэ бүлгэм мүнөөнэй Сибирьтэй, тэрэнэй ерээдүйн түсэбүүдтэй оронойнгоо хүн зониие дэлгэрэнгыгээр танилсуулха гэжэ шиидээ һэн, — гээд Францiин Компартиин ЦК-гай гэшүүн, Национальна суглаанай депутат Луи Байо хэлэбэ. — Энэ ушар манай арадуудай хоорондын хани барисаае, харилсаа холбооее бэхижүүлхэдэ нүлөөлхэ байха.

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин президиумэй түрүүлэгшын орлогшо академик Г. И. Марчук, промышленна үйлэдбэриин экономикын ба эмхидхэлэй институдай директор А. Г. Агенбегяя хизаарай үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөхэ зорилгоор Сибириин эрдэмтэдэй хэдэг хүдэлмэри тухай, эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэриие түсэблэхэ тухай айлшадтаа хөөрэбэ.

ҺАЛБАРАН ХҮГЖЭҺЭН ХОЙТО ОСЕТИ

ОРДЖОНИКИДЗЕ. (**ТАСС-ай корр. Т. Ефимцев**). Республикын арадай ажахын ба соёлой туйлалтануудай выставкэ Хойто-Осетиин ниислэл хотодо нээгдээ. Эндэ табигдаһан материалнууд Совет засагай 50 жэлэй турша соо Хойто Осетиин һалбаран хүгжэһэн тухай һонирхолтойгоор хөөрэнэ.

Уһан тээрмэнүүд, оёдолой мастерскойнууд, тамхинай ба архи нэрэдэг үйлэдбэри — урдандаа Осетиин «индустриальна» түхэл шарайнь болодог байһан юм. Совет засагай жэлнүүдтэ эндэ хүгжэлтэтэ промышленность тогтоогдоо. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн революциин урда тээхиһээ 230 дахин ургаа. Осетиин промышленность 1913 ондо үйлэдбэрилэгдэдэг байһантай адли продукци мүнөө үдэр хахадай турша соо гаргана.

Осетиин хүдөө нютаг танигдашагүй болотороо хубилаа. Мүнөө республикын ажахы бүхэн эрхим техникээр хангагданхай. Осетиин хүдөөгэй табадахи хүн бүхэн — механизатор.

Республикын байгуулагдаһаар 50 жэлэй ой Хойто Осетиин һайн дураараа Росситай нэгэдэһээр 200 жэлэй ойтой тудалдаһан байна. Ород, осетин арадуудай хани барисаае выставкэдэ табигдаһан олон зүйлнүүд гэршэлнэ.

БАМ-ай ТҮРҮҮШЫН СТУДЕНТНЭР

ХАБАРОВСК (**ТАСС-ай корр. М. Ханух**). Байгал-Амарай түмэр замай барилгашад Анатолий Литвинов, Георгий Калько болон бусад нүхэдынь түмэр замай транспортын инженернүүдые бэлдэдэг Хабаровска институдай заочно таһагай студентнэр болобо. Модошо дархан Г. Калько, техник И. Солоненко түмэр зам бариха инженерэй мэргэжэл шэлэһэн байна. Хүүргэ баридаг отрядай хүдэлмэришэн В. Вакушин, оньһожоруулагдамал колонныя мастер А. Капинус «Барилгын ба харгы замай машинанууд» гэһэн факультедтэ һурахаяа ороо.

Хабаровскын дээдэ һургуулиин заочно таһагай нэгэдэхи курсда ороһон, БАМ-ай барилгашад-студентнэр дээдэ математикаар, начертательна геометреэр, мүн бусад предмедүүдээр бүлэг лекци шагнажа эхилбэ. Институдай багшанар заочноор һурадаг студентнэртэ ажал дээрэнь ошожо туһалха байна.

ТАРЯАШАДАЙ ЕХЭ ИЛАЛТА

ТАМБОВ. (**ТАСС-ай корр.**). Тамбовско областиин таряашад 1 миллион 112 мянган тонно орооһо хуряан, гүрэнэй амбаарта хаажа, арадай ажахын түсэб дүүргэбэ. Ехэ амжалта туйлаһантайнь дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Тамбовскын таряашадые халуунаар амаршалаа.

Таряашадай илалтада зорюулагдаһан митинг Тамбов хотын Концертын зал соо болобо. Энэ жэлдэ сагай уларил таарамжагүй, хүшэр бэрхэтэй байгаа. Тиигээшье һаань, таряашад габшагайгаар ажаллажа, түрүү агротехникэ хэрэглэн, ехэ амжалта илалта туйлаһан байна. Мордовско районой таряашад гектар бүриһөө эгээн ехэ — 24,6 центнер ургаса хуряаба.

Олон механизаторнууд техникээ һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэн, сүүдхэдөө мянга гаран центнер орооһо сохижо, тушаадаг байба. Жэшээнь, энэ хурлалгын үедэ «Мучкапский» совхозой комбайнер Василий Борзов «Колос» комбайнаараа 18.290 центнер тарча сохижо, хоёрдохи жэлээ удаа дараалан областиин чемпион болоһон байна. «Серп и Молот» колхозой механизатор Лидия Попкова эхэнэрнүүдэй дунда түрүү һуури эзэлээ: «СК-4» агрегадаараа 10 мянга шахуу центнер таряа сохёо. Эдэнэртэ, эрхим түрүү үшөө 98 комбайнерта, трактористда, жолоошондо «1974 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгүүд барюулагдаба.

ТОБИР ТАРГАН ХУРЬГАД

ШЭТЭ. (**ТАСС-ай корр. Л. Фадеев**). Энэ жэлэй хурьгадые тушаан абахадаа, мяханай комбинадай хүдэлмэришэд ехээр гайхаад, шэгнүүрнүүдээ үшөө дахин шалгажа үзэхэ баатай болоһон байна. Теэд алдуу эндүү һараагүй байшоо — энэ жэлэй хурьгад тус бүридөө 38—40 килограмм татаа. Агын Бурядай национальна округой СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой хонишод энэ жэлэй тобир тарган хурьгадые асаржа тушаахадаа, урма баяртайнууд байба.

Байгша ондо областиин колхоз, совхозуудта шахан таргалуулха 40 талмай түрүүшынхеэ бии болгогдоо. Энэ жэлэй 100 мянга гаран хурьган эдэ талмайнуудта байлгагдажа түлжүүлэгдээ. Хурьгад иимэ талмайнуудта гүлжүүлэгдэхэдээ, сүүдхэ бүхэндэ шэгнүүрээ 120—150 граммаар нэмээнэ. Тиин эхэһээ һалгагдатараа хурьгад 32 килограмм татана бшуу. «Приаргунский», Акатуевский совхозуудта, Бооржын районой «Искра» колхоздо 40 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй хурьгад тушаагдана. Эндэ хонишон бүхэн мянган хурьга харууһална.

Энэ жэлэй дүүрэтэр областиин ажахынуудта шахан таргалуулха үшөө 40 талмай бии болгогдохо юм.

АЛТАН УРГАСА ХУРЯАНА

АШХАБАД. (**ТАСС-ай корр.**). Туркменистанай бахчи ургуулагшад гүрэндэ продукци тушааха даабаряа дүүргээ. 70 мянга шахуу тонно дыни, арбуз Москва, Ленинград болон Уралай, Сибириин, Алас-Дурнын хото городуудта эльгээһэн байна.

АСТРОНОМУУДАЙ «ОДОТО ҺУРГУУЛИ»

ЛЕНИНГРАД. (**ТАСС-ай корр. Н. Константинов**). Замбуулинай бодосуудые, элдэб зүйлнүүдые адаглаха мүнөө сагай аргануудые, астрономиин шэнэ хэрэгсэлнүүдые залуу астрономууд бүхэсоюзна конференци дээрээ зүбшэн хэлсэбэ.

Ороной обсерваторинуудай, научна түбүүдэй, университедүүдэй 100 гаран мэргэжэлтэд Наукануудай академиин заседаниин зал соохи «одото һургуулида» сугларба. Долоон хоногой туршада конференциин хүдэлмэрилхэ уеэр Ленинградай эрдэмтэд шэнжэлэлтэ элидхэлнүүдые хэхэ, планетарна ба одото астрономиин талаар хэһэн хүдэлмэри, шэнжэлгэ тухайдаа хөөрэхэ байна.

СССР-эй Наукануудай академиин Пулковадахи астрономическа гол обсерватори энэ конференци эмхидхээ.

МАНТАН ТОМО ТУРБИНА

ХАРЬКОВ. (**ТАСС-ай корр. М. Хабинский**). Курска атомна электростанцида табигдаха 500 мянган киловатт хүсэтэй гол турбиные С. М. Кировэй нэрэмжэтэ заводой хүдэлмэришэд бүтээбэ.

РОССИИ ТАРЯАЛАН Д...

Һүүлшын комбайнууд таряалан дээрэһээ бусажа байна. Россин Федерациин баруун-хойто районуудай, Горьковско, Кировскэ ба хэдэ хэдэн бусад областьнуудай ажахынуудта ургаса хуряалга дүүрэжэ байнхай. РСФСР-эй Центральна статистическэ управлениин сентябриин 30-най мэдээнэй ёһоор, 70 миллион гектарай орооһото, орооһото-бобово ургамалнууд (кукуруза оруулалсангүй) хадагдаһан байгаа. Энэнь тарилгын талмайн 93,2 процент болоно. 68,8 миллион гектарай гэхэ гү, али хадагдаһан талмайн 98,2 процентын таряан сохигдожо абтаа. Үнгэрһэн долоон хоногой турша соо 1,5 шахуу миллион гектарай ургаса хуряагдаа.

Кукурузын буурсаг хуряагдажа үргэлжэлһөөр. 241 мянган гектарай гэхэ гү, али кукурузын тарилгын дүрбэнэй нэгэ хубиин буурсаг хуряагдаа. Кубаньда, Ставропольда, Хойто Кавказай бусад районуудта хуряалгын ажал хүдэлмэри габшагайгаар ябуулагдана. Түбэй-Хара хүрьһэтэ областьнуудай, Поволжиин ажахынууд һая эхилбэ.

127 мянган гектарай барайгар хуряагдаа. Энэнь тарилгын талмайн ... болоно.

Астраханска, ... областьнуудай, ... Чечено-Ингушай ... торнууд барайгарай ... недондонойхиһоо ... түргөөр хуряажа ...

1 миллион үлүү ... майн наран сэсэг ... дажа абтаа. 240 ... ран гектарай овощ ... даба.

Саахарай свёкла ... ха хуряалгада ... бүхы хүсэеэ элсүү... анхаралаа хандуу... миллионһоо дээш... гэхэ гү, али тарил... майн 70 гаран ... свёкло абтаба. 1,7 ... шахуу гектарай ... малтагдаһан байна ...

Кукурузын ... намаа хуряалга ... тэлжэ байна. 8,8 ... гектар гэхэ гү, али ... 94 процент дээр... гаса абтаа.

Намарай паар ... нойхиһоо 1,5 ... хахалагдаа. Ерэ... ургасын таригда... миллион гектар ... лагдаба. 16,3 ми... тарта намарай тар... дээ. Энэнь хара... түсэбэй 84 процен...

Багшанарай үдэрые угтуулан

АЖАЛАЙ БАГША

Яруунын аймагай Үльдэр...н сомоной «Коммунизм» ...хозой Калининай нэрэм...э гудамжаар дунда зэр...н нюргатай, маряатайшаг ...шэ бэетэй хүн хойшоо ...лэн, яаралгүй аргаахан ...хална. Дабхаряатай, зээ...т эрбэгэнүүр нюдөөрөө ур...да газар гэтэжэ гү, али хо...н үндэрнүүд — Турын, ...тын, Хонтиин торгон ...гоор хёрхо хурсаар шэр...нэ. Тайгаһаа Харгааһатые ...дан һэбшээлһэн, нарһад, ...һэдэй үнэрөөр хангал...н арюухан агаараар сээжэ ...рэн амилан ханана. Боль...ца хүрэтэр ерээд, сэхэ ...жэ годиржо, һургуули... ошоно.

Энэ хүнэй үглөө бүри, ...рэй хэды энэл түхэлөөрөө ...ань хододоо харагдадаг. ...бээ энэ газараараа ган...ран ябадаг байгаа һаань, ...ээд хонхогор зүргэ харгы ...шохо байгаа. Тэрэнэй ... жэл соо бэшэ, арбаад, ...д жэл соо харгылһан ...мжа бшуу.

— Тииһээ тиитэрээ, энэ ...шамнай хэн гээшэб? — ... һонирхохо ушар гара... Энэ болбол Үльдэргын ...да һургуулиин гар ажа...й ба зурагай багша Цыжи... Жамьян-Доржо Цыжи...ич гээшэ. Нютагайнгаа ...н һургуули, удаань Нар...ын долоон жэлэй һур...ли дүүргэһэнэй һүүлдэ, ... ондо түрэл Эгэтынгээ ...н һургуулида ахалагша ...ирвожатаар хүдэлхэдөө, ...дтэ дуратайгаа, саашаа ...багша болохо шадабари...гаа харуулаа һэн. Ехэ на...ние ном бэшэгтэ һурга... шухала хэрэгтэ халуунаар ...дажа, нютагай эдэбхи... аймагай ударидагшадта ...тэй болоһо, бэеэ ха...лаа. Багшын һургуули ...рэжэ ерээд, мүн Эгэтын... һургуулида багшалаа. ... ороноо хамгаалгын ...хэ дайнай жэлнүүдтэ ... Армиин албанда яба... ерээд, Үльдэргын до...н жэлэй һургуулида баг...болоһо түбхинэһөөр, мүнөө хүрэтэр — гушаад жэл соо хүндэтэй багшанарай нэгэн ябана. Эхин классуудай багшаар удаан саг соо хүдэлөө. Энэ ажалдаа габьяатай ябаһанай түлөө «Арадай гэгээрэлэй отличник» гэһэн значогоор шагнагдаа һэн.

Совет һургуулинуудта политехническэ һуралсал бэелүүлхэ, һурагшадые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулжа байһан үедэ бүхы юумэндэ гар дүйтэй, зурааша Жамьян-Доржо Цыжипович гар ажалай ба зурагай багша болоо һэн. Энэ шэнэ мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тула ИУУ-гай дэргэдэ хэды дахин тусхай бэлэдхэл гаража, улам баян дүршэл шадабаритай болоо. Дүршэл мэргэжэл түгэс, хүүгэдтэ энэрхы сэдьхэлтэй Жамьян-Доржо Цыжипович тон хүлисэнгы бодолтойгоор, холые хараалжа, гар ажалай хэшээлые һургуулидаа тон һайнаар табинхай. Хори гаран жэл соо хүүгэдэй һураһан, бүтээһэн юумэ ехэ. Жамьян-Доржо Цыжипович хэшээлээ хүмүүжүүлгын зорилготой нягтаар холбожо, һурагшадай дурыень ажалда татажа, хүнэй гараар хэгдэһэн уран һайхан бүтээлнүүдтэ анхаралыень хандуулан һонирхуулдаг. Һурагшадайнгаа арюун сэдьхэлдэ юумэ бүтээхэ, хүндэ хэрэгтэй юумэ хэхэ, юумэ гамнаха, юумэ заһаха — унтаршагүй иимэ хүсэл түрүүлжэ шададаг юм. Гар ажал эхилэн бэелүүлхэ үедэ зэр зэмсэгшье хомор байгаа һэн бэзэ. Жамьян-Доржо Цыжипович зэмсэг юумэ үгы гэжэ шалтаад байгаагүй, түрэлхидһөө. дархашуулһаа гар үзүүрэй зэмсэгүүдые суглуулжа, ажалай хэшээлые эмхитэйгээр үнгэргэдэг болоо.

Һурагшад ажалайнгаа хэшээлэй үедэ айл бүхэндэ почтын хайрсаг, һаалишан бүхэндэ дээрэнь һуугаад, үнеэ һаахын тула ябаган тэргэ хэжэ бэлэглээ. Гоё һайхан рамануудые хэжэ, Ленин багшын хүрэг һуугаад, шэллээд, айлнуудта үгөө. Хэдэн зуугаадаар тармуур дархалаад, колхоздоо бэлэглэжэ, хүүгэдэй гар ажалай ашые харюулжа, нютагаархиндаа магтуулаа бшуу.

Һургуулиин шэнэ байшан, тэрэнэй дэргэдэ хамтын байра бариха үедэ Жамьян-Доржо Цыжипович һурагшадай тусхай звенонуудые байгуулжа, барилгашадта ехэ туһаламжа үзүүлээ һэн. Энэ туһатай ажалыень Буряадай Гэгээрэлэй министерство үндэрөөр сэгнэжэ, нүхэр Цыжиповые болон 8-дахи «Б» классые Хүндэлэлэй грамотаар шагнаа бэлэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Жамьян-Доржо Цыжиповичэй ударидалга доро һурагшадай бүтээһэн юумэн олоной һонирхол татана. Жэшээлхэдэ, Ленин багшын түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулжа, хүүгэдэй уран гараар мавзолей, отог, Ленинэй нэрэтэй холбоотой гэрнүүдэй дүрсэнүүдые, Ленин тухай түүхэтэ зурагуудаар олон панорама-зурагуудые бүтээлгээ юм.

Буряадай республикын 50 жэлэй ойдо зорюулан, Гэсэрһээ эхилээд, буряад арадайнгаа үльгэр, онтохонуудай удхаар, арадай уран зурааша Ц. Сампиловай мэдээжэ олон зурагуудаар мүн лэ һонирхолтой панорамануудые урлажа бүтээгээд табяа. Энэ мэтэ гайхалтай юумэн олон даа. Нарин юумые һурагшад хэхэдээ, зуража, һиилэжэ, шэрдэжэ, ухаалан бодожо, дархалжа һурана. Бэлиг шадабаряа тэгшэ һалбаруулна, гүнзэгы дүршэл олоно.

Жамьян-Доржо Цыжипович хүүгэдэй шадабари, бэлигыень, шуналтай юумыень элирүүлжэ олоод, тэрэ дурлалыень улам дэгжээн үргэжэ шададаг багша юм.

Гар ажалай хэшээл үнгэргэдэг мастерскойдо ороходо, хододоол ариг сэбэр, гуримтай байдаг. «Ажал хэхын тула хүндэ гар үгтэдэг» гэжэ Лев Толстойн хэлэһэн үгэнүүдтэй плакат анхарал татаха. Зэр зэмсэг гуримтай. Хүүгэдэй бүтээһэн юумэ мастерскойн бүхы ханые ээлэнхэй байха.

Ажалдаа шуналтай хүүгэдэй хүхюун абяан зэдэлжэ, шэнэ юумэн бүтээгдэжэ байхал даа. Һурагша бүхэндөө анхарал гаргажа, шадаха руунь тааруулжал байха. Бүхы наһаяа хүүгэдэй дунда үнгэргэһэн, тэдэнэй ажаллаха, шууяхые хүгжэм шэнги тоолодог болошонхой. Жамьян-Доржо һурагшадайнгаа бусалма ажалые дирижер шэнги ударидажа байха юм. Жамьян-Доржо Цыжипович һурагша бүхэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ үнэн зүрхэнһөө оролдодог хүн. Тиимэшье байнгүй яахаб даа. Өөрөө 10 хүүгэдэй эсэгэ юм. Долгор Цыденовна нүхэрынь — Эхэ-герой.

Хүүгэдынь булта һайн һургаалтай. Гурбан хүүгэдынь Шэтын мединститудта һурана. Хоёрынь багшанар болонхой. Аха, эгэшэнэрэйнгээ зүргөөр дабшахаар табан дүүнэр һургуулида һуража байна.

Жамьян-Доржо шабинарайнгаа, үринэрэйнгөө үдэр бүриин амжалтаар урмашан, дуратай ажалаа улам һонирхолтойгоор шангадхан ябуулна. Мүнөө үедэ бүришье сүлөөгүй, ноябриин эхеэр үнгэргэгдэхэ Үльдэргынгөө дунда һургуулиин 50 жэлэй ойдо бэлдэжэ байна. Гушаад жэлдэ өөрөө хүдэлһэн, арбан үхибүүдэйнгээ һураһан һургуулиин ойдо нигэжэ бэлдэнгүй яахаб даа. Хүүгэдэй бүтээлнүүдэй выставкэ эмхидхэжэ захалаанхай.

Жамьян-Доржо Цыжиповичэй ажалда дуратайгаар һургаһан олон һурагшад түрэл колхоздоо магтаалтай хүдэлжэ ябадаг. Түрүү барилгашад, малшад, механизаторнууд суурхана. Тэдэнэй дунда ордентон, медальтан, депутадууд бии.

Ажалай багша Ж-Д. Ц. Цыжиповэй гудамжаар ябахада, хүндэтэйгөөр мэндэшэлэгшэд хододоо харагдадаг. Эдэ бүгэдые обёорон харахадаа, удхалан бодоходоо: «Багшын ажал ямаршье хүндэтэй гээшэб даа» гэжэ һанахаш.

Цокто НОМТОЕВ.

УЛААН-ҮДЫН аймагай «Искра» колхозой эрхим таряашад болон малшад арадай хинагшадаар һунгагданхай. Колхозой түрүү һаалишадай нэгэн, правлениин гэшүүн Агриппина Савельевна Хромых, ажахын бэрхэ һаалишан Прасковья Ивановна Родионова гэгшэд гүрэндэ һү ехээр худалдажа, урдаа табиһан зорилгонуудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын түрүү һаалишад, арадай хинагшад П. И. Родионова, А. С. Хромых гэгшэд һүнэй амһартын хэр сэбэрээр угаагдаһые шалгажа байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

ЭМХИДХЭГШЭ

Прибайкалиин аймагай Ангир тосхондо Николай Степанович Воротников тракторна бригадын бригадираар найман жэл хүдэлжэ байна. Таряашанай бүлэдэ түрэжэ, томо болоһон, эдир багаһаа хойшо ажалда дуратай энэ хүбүүн тракторнстын, комбайнерай курса дүүргэжэ, түрэл тосхондоо хүдэлжэ эхилээ бэлэй. Тиин «Путь к коммунизму» колхозой эрхим тракторнстнуудай нэгэн болоо һэн.

1966 ондо Николай Степанович тракторна бригада даажа абаһан юм. Ажал хүдэлмэреэ, трактор болон комбайнаа, мүн бусад оньһон техникэ һайн мэдэдэг энэ нүхэр залуу механизаторнуудые һургаха хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг. Хабар бүхэн тракторнстнууд ба комбайнернуудай курса эмхидхэжэ, залуушуулые мэргэжэлдэ һургадаг. Эдэ бүгэдэнь Ангирай отделениин хүдэлмэришэдэй ажалай дүнгүүдтэ ехэ нүлөөтэй байна. 1974 ондо энэ отделени шэнисэ, горох ба кукурузын баян ургаса хуряагаа.

Хабарай таригын, намартаа ургаса хуряалгын үедэ бригадир Николай Степанович өөрөө комбайнда һуужа, һүниин халаанда хүдэлдэг юм. Тиихэдэ ажалай үндэр бүтээсэ түйлажа, бусад нүхэдтөө жэшээ харуулдаг байна.

Николай Степанович нютагтаа ехэ хүндэтэй болонхой. Энэ нүхэрнай КПСС-эй Прибайкалиин райкомой гэшүүнээр, Зырянскын сельскэ Соведэй депутадаар һунгагдаһан.

Энэ жэлэй августын 22-то тус отделениин механизаторнууд таряа хуряалгадаа хахсыгаа шаман оробо. Энэ шухала хүдэлмэриин үедэ механизаторнуудай үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллахын тула полевой стан һайнаар түхеэрэгдэһэн байха ёһотой. Тиимэһээ Николай Степанович отделениин эрхилэгшэ коммунист Алексей Николаевич Решетовтэй полевой станаа һайнаар бэлдэжэ, механизаторнуудай ажалайнгаа һүүлээр амаралта, эдеэ хоол барилгые эрхимээр эмхидхээ. Агитатор Н. С. Воротников механизаторнууд ба таряашадай дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулна.

П. ХАЛТАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Илалтын 30 жэлэй ойдо

ГАЙХАМШАГТА ЕХЭ ГАБЬЯА

АЛЕКСАНДР Матросовой баатаршалга дабтаһан Советскэ Союзай Герой С. Н. Орешковэй ажаһуудал, ажабайдал тухай Улаан-Үдэ хотын институдта һуража байха үедөө ехээр мэдэхэ дурамни хүрэдэг һэн. Тиин түүхын зохёол болон тэрэниие мэдэхэ байһан хүнэй зураглажа харуулһан дурасхаал бэшэгүүдые олоор уншадаг байгааб. Харин нэгэ һанагдаагүй байдалда һонирхолтой ушартай дайралдажа, энэ гайхамшагта баатар тухай дэлгэрэнгыгээр мэдэхэ болоо һэм.

Энэ намар би Казказһаа бусажа ябааб. Залуу, зугааша, дорюун хүбүүд намтай сугтаа нэгэ купе соо ябалсаба. Тэдэ Украинаһаа түрүүшынхеэ манай Байгал шадар ерэжэ ябаа ха юм. Хоорондоо нютаг нютагайнгаа һонин тухай хөөрэлдэбэбди. Харьков хото шадархи байлдаанда Советскэ Союзай Герой болоһон хүнүүд тухай ном харажархёод, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн тухай халуун хөөрэлдөө эхилшэбэбди.

— Энэ ном ехэл ханалтайгаар уншааб, — гэжэ механизатор Иван Гетало стол дээрэ хэбтэһэн ном зааба. — Ушар тохёолдожо, шинии нютагай, Байгал шадархи сэрэгшэд тухай нэгэ хэды тэмдэглэлнүүд соо хэлэгдэнэ. Абажа харыш, — гэжэ тэрэ нэмэбэ.

Ехэл баяртайгаар ном гартаа абабаб. Орешков тухай үшөө юу хээ мэдэжэ абаха һэн гүб гэһэн найдал намай ходо тамалдаг байгаа ха юм. Тэрэниие Харьков шадар наһа бараһан гэжэ дуулаһан байгааб.

Тиихэ зуура Гетало үргэлжэлүүлнэ: «Дайнай үедэ манай газар дээрэ нүгшэһэн хүнүүдые Харьковай улад зон мартадаггүй. Хотодошье, тосхон һууриндашье дайнай баатарнуудта зорюулагдаһан хүшөөнүүд табяатай юм. Зунай сагта тэдэнэй табсангууд сэсэгээр шэмэглэгдэдэг. Заримдаа хажуудань танигдаагүй эхэнэрнүүд бархиралдажа байха. Өөһэдынгөө һууринай зониие һайн мэдэнэб. Харин эдэнэр хүбүүд, үбгэдэйнгөө баатарай үхэлөөр унаһан газар хараха гэжэ зорюута ерэһэн зон гэжэ тухайлдагби. Манай тэндэ наһа бараһаншье, амидышье геройнуудай нэрээр үйлсэ, гудамжа нэрлэгдэнхэй.

— «Алим тэрэ номоо наашань үгыш», — гэжэ абаад, ручка гаргажа, нэгэ хэды бодомжолһоной һүүлдэ, номой гадар дээрэ юу хээ бэшээд, һөөргэнь һарбайба. «Дурасхаал болгон бэлэглэгшэ Иван Гетало. П. Мельниково, Валровско район, Харьковска область» гэһэн тэмдэглэл тэндэнь байба. Тиигэжэ би В. В. Калининай, Д. Т. Макаренкын бэшэһэн «Харьков шадар баатаршалга гаргаһан геройнууд» гэжэ һонирхолтой очеркнуудай суглуулбаритай болошобоб. Тэрээн сооһоо Сергей Николаевич Орешков тухай, мүн лэ Харьковай хажуудахи Таракановска тосхоной дэргэдэ Панфиловай баатаршалга дабтаһан Советскэ Союзай Герой, манай нютагай Иван Матвеевич Чертенков гэжэ хүн тухай олон юумэ мэдэжэ абабаб.

Курска дүхэригэй агууехэ тулалдаанай һүүлдэ, 1943 ондо Харьков шадар ехэл халуун байлдаанууд болоһон юм. Совет сэрэгшэд фашис булимтарагшадые бута сохижо, Харьковһаа намнаха зорилготой байгаа. Энэ хатуу тэмсэлдэ сухаришагүй баатаршалга гаргаһан гурбан зуугаад сэрэгшэд Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Өөрынгөө баатаршалгаар Сергей Николаевич Орешков онсо илгарна. Тэрэ ямар хүн байгааб? Юундэ Эхэ оромнай тэрэнэй габьяае иимэ үндэрөөр сэгнээб?

Улаан-үдынхид энэ хүн тухай һайн мэдэхэ юм ааб даа, теэд бишье Сергей Николаевичай абари зан тушаа шэнэ, үлүү юумэ хэлэхые һэдэнэгүйб. Эхэ орондоо, арадтаа дуратай, үнэн байһачаа гэршэлжэ наһа бараһан энэ гайхамшагта хүн тухай үшөө дахин дурдаха дуран хүрэнэ.

Би геройн нюур шарай дүрэ зураг дээрэ хараа һэм. Шарабтар үһэтэй. Ухаатай сэсэн нюдөөр шэнжэжэ байһандал сэхэ урдаһаам шэртэнэ. Жиирэй, гонзод гэһэн үндэр магнайтай нюур һайхан сэдьхэлтэй, амар амгалан, даруу зантай хүниие гэршэлнэ. Дүрэ зурагыень шэртэн хаража байхадаа тэрэ хүниие голхоруулжа, гомдохоожо шададаггүй, харин ямаршье сагта тэрэниие хамгаалхаар бэлэн байгаа гэжэ ойлгохош. Зарим хүниие хараһаар лэ хүндэлхэ дуран хүрэдэг. Тон иимэ мэдэрэл Сергей Николаевич тушаа түр зуура тархида түрөөдхёо һэн.

Юрэл хорин таба наһатай байхадаа тэрэ галаар шэдэлһэн һомоной ниидэн гаража байһан нүхые бэеэрээ халхалан унаа бэлэй. Болоһон юумэнэй нэгэшье һабагша алдангүй, ехэл анхаралтайгаар уншахаяа оролдоноб. Герой һүүлшынгээ эгээл богони, наһанайнгаа эгээл хүндэ зам гайхамшагаар габьяа гаргажа, нэрэ солоо мүнхэлөө ха юм. Иимэ баяраар яажа омогорхонгүй байлтайб! Өөрынгөө нангин уялгые гансал хүсэтэй, эрэлхэг, шударгы зон дүүргэжэ шададаг шуу. Тэрэнэй орондо зориггүй, һулахан, аймхай хүн үхэнгүй, амидышье гарахадаа болохо байгаа. Иимэ арьбагүйгөөр дайнда бэеэ харуулһан хүнэй мүнөө мантай ажаһуужа байгаа һаань, тэрэниие хэншье гэмнэхэ гэрдэхэгүй һэн бэзэ.

Тэрэ байдалда дайсанаа диилэхын тула хүнэй бэеын тамир шадалһаа үшөө үлүү хүсэн хэрэгтэй байгаа. Сергей Орешков мандал адли дэлхэй дээрэ ажаһууха, жаргалаа эдлэхэ дуратай байгаашье һаа, ами бэеэ хайрлаагүй, өөр тухайгаа үлүүтэ һанаа, зобоогүй.

Сергей гвардейскэ взвод командалдаг младша лейтенантын нэрэ зиндаатай байгаа. Тэрэниие герой болгожо алдаршуулһан байлдаан Васищево һууринай дэргэдэ захалаа һэн. Фашистнууд танк, артиллери болон самолёдуудаа олоор эльгээжэ, манай сэрэгшэдэй добтолон ороходонь, нэтэрүүгээр тэмсэжэ байба. Нэгэ хэды болоод, хүсэ нэмэжэ, тэдэнэр бүри дорюунаар добтолжо захалба.

1943 оной августын 16-най энэ үдэр Сергей Николаевич Орешковэй ами наһанай һүүлшын үдэр гэжэ хэн мэдэхэ бэлэй. Орешковэй взводто Васищево һууринай захын гэрнүүдые заатагүй сүлөөлжэ, байраяа бэхижүүлээд, байлдаанда орохоор бэлэн болоод байха гэһэн захиралта үгтөө һэн.

«Урагшаа, добтолоё! — гэһэн уряагаа өөрыгөө сэрэгшэдые бодхоохоодонь, тэдэнь нэгэн һаналтайгаар, эбтэйгээр тулалдаанда ороо һэн. Дайсад сошордон, хөөрсэгэнэлдэн, иишэ тиишээ гүйлдэшэбэд. Харин энэ зууранда... Захын гэрэй подвал сооһоо дайсанай пулемет зай- забһаргүй туулган һомоор таршаганашаба. Командир газар дээрэ унажа, оршон тойрон байдал һэргылэн хараашалхадань, нэгэ хэды хүн пулемёдоор таһа хиргагдан буудуулшанхай хэбтэбэ. Энэ зууранда минуташье алдахань харамгай бшуу.

Офицер Орешков бодошобо. Командирай жэшээгээр солдадуудынь дахан гүйлдэшэбэд. Нэгэ хэды секундын алмагдаһанһаа боложо, фашистнууд дахин хойшоо сухарижа эхилбэ. Харин пулемёдынь лэ оройдоошье таһалдангүй, дорьботон таршаганажал мэдэбэ. Орешковэй хоёр хүлые гэнтэ һомон һэтэ сохижорхёо. Тэрэ саг зуура мэдээгээ табин алдаад, һөөргөө ухаа ороходоо, байлдаан таһаржа, таагүй байдал тогтожо байна гэжэ ойлгожорхибо.

Тулалдахал хэрэгтэй! Үгы һаа — үхэл. Сергей граната бэлдээд, шуһаар мүрлэн, амбразура руу мүлхин ошобо. Тэрэ пулемёдой һомоной хүниие дайрангүй, алад дээгүүр хиидэдэг газар хүрөөд, үбшэнөө диилэжэ ядан, гранатаяа урагшань шэдэжэрхибэ. Тэрэнь хүрэнгүй унажа тэһэршэбэ. Бэеэ хүсэлэн, үшөө нэгэ хэды метрэй зайда пулемедто дүтэлжэ, һүүлшынгээ граната шэдэбэ. Тэрэнь баһал дайсанай шорото буугай дуу замхуулбагүй.

Орешков богонихон наһанайнгаа һүүлшын минутануудта тон түргөөр бодомжолжо, диилэхэ ёһотойб гэһэн зүб шиидхэбэри абаа. Теэд ямар аргаар диилэхэб? Яажа хүнэй шадал зэргын арга боломжоһоо үлүү хүсэл зориг гаргахаб? Нэгэл зуура бэеэ һула табяад, ухаагаа алдан унаа бол, нэгэ тээ госпитальдо һэрихэ ха юмши. Иимэ ушарта баатаршье, гэмтэншье бэшэ, юрын лэ хүн болоод һалахалши даа. Хүсэндөө хүрэхэ юумэ хуу хээ ха юмши. Бодото дээрээ боломжотой юумэн хуу хэгдээ гү? Үгы даа, һэшхэл зүрхэншни үшөө ехэ зориг эльгээхэ ёһотой.

Иигэжэ командирай ами наһаяа алдаһанай ашаар манайхин байлдаанда эдэбхитэйгээр орожо, Васищево һууринһаа дайсадые хяа сохин намнаа бэлэй. Өөрынгөө габьяата баатаршалгаар улад зоной зүрхэндэ Сергей Николаевич Орешков хэтэдээ амиды, залуу зандаа үлөө. Тэрэ дайсадые үзэн ядадаг, ажабайдалай һайханиие, дэлхэй дээрэ ажаһууха ямар гайхалтай, сэнтэй гээшэб гэжэ һайн мэдэдэг байгаа. Тиимэһээ ами наһаяа олоной түлөө үгөө ха юм.

В. КОРОТКИХ.

...ын аймагай Петропавловка тосхоной хүн зоной ...лдалай эрилтые хангадаг комбинадта Я. А. Шиш... 1934 онһоо хойшо хүдэлнэ. Нэгэдэхи классай ...шон, коммунис ажалай ударник Яков Александро... 40 жэл соо 2 миллион шахуу километр машинаар ...н байна.

...РАГ ДЭЭРЭ: Я. А. Шишмарев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

РОССИН АВТОНОМИТО РЕСПУБЛИКАНУУДТА

ДАЛАЙШЬЕ, ХАДА УУЛАШЬЕ

Дагестанай ниислэл хотын промышленна предприятинуудай ажалшадай амаралтын баазануудта жэл бүри 20 мянган хүдэлмэришэн, алба хаагша амардаг, бэеынгээ элүүрые һайжаруулдаг байна. Тэдэнэй дунда портнуудай хүдэлмэрилэгшэд, түмэр замшад, загаһашад, нефтьшэд олон.

Далайн эрье зубшан майханта 20 городок, спортын талмай, пляж түхеэрэгдэнхэй. Прибор бүтээлгын, сепараторнуудай, шэл-утаһанай заводуудай амаралтын баазанууд энэ жэлдэ нилээд үргэдхэгдөө.

Ороной нютаг бүхэнһөө энэ хизаарта ерэжэ, амарха дуратайшуул олошорно. Тэдэнэр Чиркейскэ ГЭС-тэ, Дербент музей-хотодо аяншалдаг юм. Буйнакск шадарай үзэсхэлэнтэ һайхан газарта «Терменлик» гэжэ бааза байгша ондо нээгдэбэ. Энэнь республика доторхи туристнуудай хоёрдохи бааза болоно Эдэ баазануудта жэлэй дүүрэтэр үшөө табан мянга гаран хүн амархаар түсэблэгдэнэ.

В. РАТЕНКОВ,
ТАСС-ай корр.
Махачкала.

ТОСХОНЬОО — АГРОПОСЕЛОГТО

Медведевскэ районой Озяково тосхониие болбосон түхэлхэй болгохо проект зохёогдобо. Тус проектые «Марийсклесхозпроект» институдай мэргэжэлтэд зохёоһон байха юм. Түхэл маягаараа национальна аад, мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмөөр болбосон түхэлтэй тосхонуудые бодхоохо гол зорилго табигдаһан байгаа.

Автономито республикын карта дээрэ 2000 шахуу һуурин нютаг тоологдоно. Эндэхи зарим колхозуудта хорёод һуурин газар байһаар. Мүнөө автономито республикада багахан һууринуудые томодхохо түсэб табигданхай. Озяково шэнги томо 250 гаран агропосёлок бодхоогдохо юм.

Тосхонуудые шэнэдхэн бодхоолго республика дотор эхилэнхэй. Советскэ районой Вятское тосхондо ажалшадай ажаһууха ба ниитын олон гоё һайхан гэрнүүд бодхоогдонхой. Техническэ мэргэжэл олгохо училищиин, һургуулиин шэнэ байшан энэ тосхондо һаяшаг ашаглалгада оруулагдаа.

В. АЛЕКСЕЕВ,
ТАСС-ай корр.
Йошкар-Ола.

ҮНДЭР НАҺАТАД

...рбайджан үндэр наһа...й орон гэжэ зүб лэ нэр...дэг. Тэндэ ажаһуудаг ...мянган хүн бүриин 50 ...унь зууһаа дээшэ на...шуул байдаг. Тус рес...икын Лерикын районой ...ын уула хадануудта ...үндэр наһатай хүнүүд ...удаг юм. Юртэмсэ... эгээл ута наһа эдлэжэ, ...үрөөд, нёдондо нүгшөө ...Ширали Мислимов энэ ...тай үбгэн.

...Федор Достоевскиин, Лев ...ойн, Чарльз Диккенсын, ...зеппе Вердиин үеынхид... уулзажа болохо. ...лхэдэ, бидэнэй айл... Меджид Агаев — ...анд тосхоной хонишон, ...5 ондо түрэһэн хүн. ... 139 хүрэһэн Агаев ...й ороной эгээл үнинэй ...болоно гээшэ ха. Энэ ...л үндэр бэетэй, ма...шаг, дорюун, хүнгэн ...гадна, нюдэнэйнь ...тон һайн зандаа. Ха...оур дээрэхи олон гүн... үршалаанууд, шэнгэ...һэн һахалынь тэрэнэй ...наһатай болоһые гэр... Агаевтай уулзахаяа ...нэй хамта ерэһэн, хүр...оонойнь больницын ... врач Чайруд Мирзад... Сафаров тэрэнэй бэеын ...ые шалгаад, иигэжэ ...ута наһатын һудалай ...минутын — 62, шуһа... даралта — 140—70

Меджид Агаев бүхы наһаараа хони адуулжа ябаһанаа, нёдондоной пенсидэ гаранхай. Тиигэбэшье миин һуужа шаданагүйб гээд, колхозойнгоо таряалангые харууһалха хэрэг даажа абаһан юм. Хүдэлмэринь хүндэ бэшэшье һаа, ябадал ехэтэй — үдэр бүри 9—12 километр гаталдаг.

Уг гарбалайнгаа заншал баримталжа, «өөрын» өөрсэ гурим сахидаг. Тэрэнь юуб гэхэдэ, архи огто уудаггүй, мяханай, һүнэй, ургамалай зүйлнүүдые эдеэ хоолдоо хэрэглэдэг байна.

Агаевай бүлэ ехэ — 151 хүнһөө өөрынь үхибүүд, ашанар, гушанар, дүшэнэрһөө бүридэнэ. Басагадайнь нэгэн — Кызбаджи 11 хүүгэдтэй. 70 жэлэй урда Агаевай түрүүшын һамган наһа бараһан юм. Хожомынь гэрлэһэн эхэнэр, — Кинаноэ мүнөө 83 наһатай.

Тикябанд тосхонһоо мордоод, баһал уула хада, нютагта оршодог Джони гэжэ тосхондо ошобобди. Тэндэ бидэнэй мэдэхэ эгэшэ дүүнэр — ута наһатайшуул: Гюльбаджи Гусейнова, Санам Алиева гэгшэд ажаһуудаг. 112 наһатай Гюльбаджи фото-зурагаа буулгуулха дурагүй байба. Удаан аргадажа, хэлэжэ, зурагыень буулгаха зүбшөөл абаабди. Тиигээд дүү басаган — Санамайдань ошохыемнай уриба. Годирһан матарһан уйтахан үйлсөөр бидэниие дахуулжа, түргэ-түргэн алхалһаар, горхоной эгсэ ганга эрье дээрэ оршодог дүүгэйнгээ гэртэ бидэниие абаашаба. Гэрэйнь газаа, үүдэндэ дэбдиһэн хибэс дээрэ тэрэ хоёр эхэнэр зохидоор дабшалжа һуугаад, айлшадаа мартажархиһан мэтээр хөөрэлдэшэбэ. Ажаглахада, Гюльбаджи абгай хөөрөөнэй үүсхэлшэнь болоно хэбэртэй — юуншье һаа, дүүһээ 10 наһаар эгэшэ ха юм. Нүгөөдэнь сэсэгтэй пулаадаар нюураа бүглэжэ байгаад, эгэшынгээ хэлэһые зүбшөөнэ янзатай. Тиигэһээр байтар хибэс дээрэ самовар асарагдаад, Гюльбаджи сай аягалба. Сайлалгамнай 40 минута соо үргэлжэлөө. Удаа тээнь эгэшэ дүү хоёр һууриһаа зэргэ бодожо, уулзалгын дүүрэһые ойлгуулаа бэлэй.

Лерик тээшэ бусаха замдаа Мирзаджан Сафаровһаа хэдэн юумэ асуугаа, хөөрэлдөөбди.

Танай районой үндэр наһатайшуул Меджид Агаев, Гюльбаджи Гусейнова, Санам Алиева болон бусадай түрэһэн он жэлнүүдынь лаб тодоруулагдаа юм гү? Урдань Азербайджанһаа байтагай, Россин импери соошье түрэһэн сагыень дурдаһан гэршэлгэтэй, паспорттай хүн үсөөн байгаа бшуу.

— Тиимэл даа, үндэр наһатайшуулай түрэһэн гараһан сагые тодоруулхада, алдуу эндүү гаража магад байха. Түрэһэн он жэлыень баталһан баримта тэдээндэ байхагүй. Тиимэһээ аха, дүүнэрэйнь, аша гушанарайнь наһа асууха, тоолохо арга хэрэглэдэг. Тайлбарилан хэлэбэл, тэдэнэй ажабайдалдахи мэдээжэ ушарнуудые хараада абадаг: һамга абаһан, хадамда гараһан сагые, түрүүшын ба һүүлшынь үхибүүнэй түрэһэн он жэлые тоолохо, бусад аргануудые хэрэглэдэг байна.

Ута наһатайшуул түрэһэн нютагтаал бүхы наһаараа ажаһуудаг, тиимэһээ тэдэнэй наһа, жэл тухай мэдээе нютагайхиниинь, хүршэнэрынь хэлэжэ болохо бшуу. Жэшээлхэдэ, Гюльбаджи Гусейновагай наһые тодорхойлходо, тэрэнэй хүршэ 70 наһатай хүгшэн туһалаа: үхибүүн ябахадам, Гюльбаджи 40—45 наһатай байһан юм гэжэ гэршэлээ.

Юрэнхыдөө үндэр наһатайшуулай түрэһэн он жэлые олонхи ушарта, барагсаажа тодорхойлдог ааб даа. Алдуу гаражашье магадгүй. Зүгөөр 5—10 жэлһээ ехээр дээшээ гү, али доошоо болохогүй байха.

Азербайджандахи үндэр наһатайшуул яахадаа танай район дотор эгээл олон байдаг бэ?

— Манай орон соохи хүнүүдэй наһан дунда зэргээр 72 болоһониинь мэдээжэ. Тингэбэ-яабашье, үндэр наһа эдлэһэн хүн бүхэн эрдэм наукаар үшөө хүсэд тайлбарилагдаадүй байһаар. Минии һанахада, ута наһа наһалалга ямар нэгэн шалтагаанһаа хүсэд дулдыдана гэхын аргагүй.

Хада хангилай агаар аглаг — эм домтой гэхээр байдаг, шэнэ мяханай, сагаан эдеэнэй, ургамалай зүйлнүүд хүнэй бэедэ һайнаар нүлөөлдэг гээд хододоо хэлсэдэг. Теэд иимэ ушар гансал Талышын уулархаг нютагта үзэгдэдэг бэшэ ааб даа. Швейцарида, жэшээнь, байгаали манай эндэхиһээ үлүү бэшэ аал. Теэд тэндэ үндэр наһатайшуул олон гэлсэхые дуулаагүйб.

Тобшохоноор хэлэбэл, ута наһатай хүн бүхэн онсо ушарһаа, өөрсэ байдалһаа болодог байха. Мүн уг гарбал тэрээндэ ехээр нүлөөлдэг. Ута наһатайшуулые олон жэлдэ ажаглаһанай үндэһөөр, тэдэнэй хии һудал (нерв) тон «номгон» байдаг гэжэ тодоруулааб. Тэдэнэр хэзээ бүхэндэ түбшэн даруу ябадаг. Һанаа сэдьхэлээ хүлгүүлхэгүй, зүрхөө үлүүсэ хөөрүүлдэггүй. Тиимэһээ, минии һанахада, тэдэнэр бэе махабадай, һанаан сэдьхэлэй талаар энхэ түбшэн байдаг. Ута наһатайшуул халтад гэхэдээл эм дом хэрэглэдэггүй. Хэрэгтэй болоол һаань, эмшэндэ хандадаг байна.

Валерий ГРИГОРЬЕВ,
АПН-эй корреспондент.

ЭСТОНИИН юрэнхы эрдэмэй һургуулиин аха классуудай, техническэ мэргэжэл олгодог училищи болон техникумүүдэй 2500 һурагшад энэ зундла республикын 105 ажахыда тэжээл бэлэдхэхэ, тарилгын бүртаг үбһэ сэбэрлэхэ хүдэлмэридэ хабаадаһан, барилгашад, мелиораторнуудта туһалһан байна.

Отрядуудай нэгэн Харьоска районой Аэгвийдуска ой модоной ажахыда хүдэлөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һурагшад ой модоной ажахын территориие болбосон түхэлтэй болгожо байна.

ТАСС-ай фотохронико.

НЕМЕЦ хүдэлмэришэн болон таряашанай социалис гүрэнэй ниислэл хото мүнөөнэй шэнэ барилгануудаараа, Үргэн ехэ үйлсэ гудамжануудаараа нюдэ баясуулан, урдамнай нэмжынэ. Усадхан дарагдаһан фашизмын үлэөһэн тоброг дээрэ ажалшад һаруул һайхан шэнэ город — демократическа Берлинние бодхоогоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ГДР-эй ниислэлэй мүнөөнэй байдал.

ГЕРМАНИИН ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКЫН 25 ЖЭЛЭЙ ОЙ

ГЕРМАНИИН Демократическа Республика. Аха дүү социалис оронуудай станок бүтээгшэдэй харилсан ажал-лалгын хүгжэлтын ашаар научно-бэдэрэлтын хүдэлмэри хамтаараа үнгэргэдэг болоо. Программаар жолоодогдодог шэнэ түхэлэй станогуудые зохёохо хэрэг эрхилдэг СССР болон ГДР-эй мэргэжэлтэдэй бүлэг амжалтатайгаар ажаллана.

Научно-техническэ шэнжэлгэнүүдые аша үрэ ехэтэй болгохо, түргэдхэхын тула Москвагай С. Орджоникидзиин нэрэмжэтэ станок бүтээлгын заводто, мүн Берлинэй сентябриин 7-ной нэрэмжэтэ комбинадта туршалга үнгэргэхэ центрнүүд байгуулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: немец болон совет мэргэжэлтэд Берлинэй сентябриин 7-ной нэрэмжэтэ комбинадта. Зүүн гарһаа — Клаус Закс, Владимир Старовойтов, Леонид Дмитриев.

АДН—ТАСС-ай фото.

ТОБШОХОНООР...

☆ ВЕЛОСПОРТ. Тула хотын Тамара Гаркушина дэлхэйн, СССР-эй болон Европын чемпионой нэрэ зэргэһээ гадна, СССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ дахинаа хүртэбэ. Тэрэ 25 километрэй зайе 35 минута 46,42 секундада соо гаталһан байба. Хоёрдохи һууриие Харьковай Алла Лукутина эзэлээ. Харин ехэ мүрысөөнүүдтэ олон удаа хабаадажа, дүршэлтэй болоһон Ригын Байба Цауне гэгшэ бронзо медальда хүртөө.

Тэрэшэлэн Арменидэ СССР-эй Кубогта хүртэхын түлөө урилдаан эхилбэ. Урилдаанай түрүүшын үдэр Молдавиин Владимир Коробков бүлэг бүлэгөөрөө урилдахадаа 163 километрэй зайе 3 час 41 минута 47 секундада соо гаталжа, түрүүлһэн байгаа.

☆ ШАТАР. Уласхоорондын мастер Елена Фаталибекова (Москва) — дэлхэйн экс-чемпионка Ольга Рубцовагай басаган Тбилиси хотодо эхэнэрнүүдэй дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн гурбан уулзалгын удаа түрүүлжэ ябана. Тэрэ, Пятигорскын Валентина Козловская оронной дамжуулгын кубогта хүртэһэн Майя Раннику (Таллин) хоёрые шүүһэн байгаа. Харин Грузиин ССР-эй залуу шатаршан Майя Чибурданидзе гэгшэтэй эхилһэн гурбадахи наадаанинь хойшолуулагданхай. Эндэ Елена булюу байдалтай.

☆ БАСКЕТБОЛ. Бразилиин Сан-Пауло хотодо Европын болон Америкын суглуулагдамал командануудай дунда баскетболоор нүхэр ёһоной уулзалга үнгэргэгдэбэ. Европын команда энэ уулзалгаяа 103:99 тоотойгоор түгэсхэбэ. Шүүһэн командын бүридэлдэ Москвагай Сергей Белов оруулагдаһан байгаа.

☆ ЭРХҮҮ. Эндэ сентябриин 29-дэ Эрхүү—Улаан-Баатар гэһэн уласхоорондын урилдаан велосипедээр эхилбэ. Энэ мүрысөөн Монголой Арадай Республикын байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан байна. Урилдаанда Эрхүүгэй областиин болон МНР-эй эрхимэй эрхим спортсменүүд хабаадалсана. Урилдаанда хабаадалсаһан спортсменүүд Монголой революциин герой Сүхэ-Баатарай Эрхүүдэ байһанай дурасхаалые мүнхэлэн, эндэхи нэгэ гэртэ самбар үлгэгдэһэн юм. Велосипедээр урилдагшад эндэһээл Шелехов хотын алюминиин завод тээшэ аян замаа үргэлжэлүүлбэ.

Бусад аян замынь МНР-эй газар дээгүүр үргэлжэлхэ юм. — Эдэнэр Сүхэ-Баатар — Дархан — Хараа — Улаан-Баатар гэһэн маршрудаар урилдаха болоно. Урилдаанда хабаадагшад Улаан-Баатар хотын түбэй талмай дээрэ октябриин 6-най үдэр хүрэхэ зорилготой.

(ТАСС).

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ХҮНГЭН АТЛЕДҮҮД МҮРЫСЭБЭ

Байгша оной зунай мүрысөөнүүдэй дүүрэһэндэ зорюулагдаһан наадан хүнгэн атлетикээр Нарһата тосхондо үнгэргэгдэбэ. Аймагай колхоз, совхозууд, һургуули болон эмхи зургаануудай арба нэгэн команда мүрысөөндэ хабаадаһан байна.

Эгээн түрүүлэн 100 метрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанда Нарһатын дунда һургуулиин һурагша А. Петров, эхэнэрнүүд сооһоо Гүндэ тосхоной түлөөлэгшэ А. Колосова гэгшэд түрүү һууринуудые эзэлбэ. 400, 800 метрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанда Петров Волков хоёр, эхэнэрнүүдэй дундаһаа Нарһатын Фомина, Жданова гэгшэд түрүүлһэн байна.

1500 метрэй зайда эрэшүүлэй дунда болоһон урилдаанда «Дружба» колхозой гэшүүн Зайлов, Гүндын дунда һургуулиин һурагша Баландин, аймагай түбэй командын түлөөлэгшэ Ринчинов гэгшэд түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн байха юм.

Жада шэдэлгээр, ядро түлхилгөөр үнгэргэгдэһэн наадада 61 спортсмен хабаадаба. Эндэ ядро түлхигшэд сооһоо аймагай түбэй командын түлөөлэгшэ Аранзаев. Мужихын дунда һургуулиин Санданов, эхэнэрнүүдэй дундаһаа Романовка тосхоной Эпова, Дондупова, Белова, Исэнгын дунда һургуулиин Цыдыпова гэгшэд эрхимлэжэ гараа.

Утые харайлгаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Петров, Колосова, Цыренов, Эпова, Галкин, Курмозова гэгшэд түрүүшын һууринуудые эзэлһэн байна. Удаань 4х100 гэһэн эстафетэ дамжуулгаар үнгэргэгдэһэн урилдаанда Куйбышевай нэрэмжэтэ Нарһатын дунда һургуулиин эрэшүүлэй, Гүндын дунда һургуулиин эхэнэрнүүдэй командануд эрхим гэгдэбэ.

Командануудай хоорондын дүн гаргахада, Нарһатын дунда һургуулиин команда түрүүлһэн байжа, аймагай «Урожай» бүлгэмэй улаан тугханда хүртэбэ. Гүндын, Витимэй дунда һургуулинуудай командануд хоёрдохи, гурбадахи һуринуудые эзэлбэ.

В. БАЙБОРОДИН.

Футбол

«...ХАЗАХА ГЭХЭДЭ, АЛЬГАН ХОЛО...»

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зоныи футболистнуудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө наадан дай ээлжээтэ — гушан нэгэдэхи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Наадан октябриин нэгэнэй үдэр үнгэргэгдэжэ, мүрысөөндэ хамтадаа 14 командын футболистнууд хабаадаһан байна.

Уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, энэ үдэр талмайн эзэд эдэнэртэ айлшаар ерэһэн футболистнуудһаа муугаар наадаа ха. Юуб гэхэдэ, эндэ айлшаар ошоһон гурбан командын футболистнууд шүүһэн, нэгэ командын футболистнууд тэнсэһэн байна. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, мүнөөдөө мүрысөөнэй таблицада дүрбэдэхи һуури эзэлжэ ябаһан Владивостогой «Луч» команда болоно. Эдэнэр манай «Сэлэнгэ» командада айлшалхадаа, талмайн эздые 0:2 тоотойгоор шүүгээд, аян замаа саашань үргэлжэлүүлбэ. Харин «Сэлэнгын» футболистнууд өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргөөд байһан гурбан уулзалгаһаа оройдоо хоёр очко абаба. Энэнь һайн гү, али муу дүн гээшэ гү? Муу даа, муу. Ушарынь хэлэхэдэ, «Сэлэнгын» футболистнууд тээсгэнэй Хабаровскын СКА-гай стадион дээрэ наадахадаа, талмайн эздтэ 3:1, Петропавловск-Камчатский хотын «Вулканда» 4:1 тоотойгоор шүүгдэжэ ерээ бэлэй. Зүгөөр харюугайнгаа уулзалга өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэдөө эдэнэртэйгээ арай шамай гэжэ тэнсээ һэм шуу. Тиихэдэ Владивостогой «Луч» командада айлшалхадаа, 2:0 тоотойгоор шүүгдээ бэлэй. Харюугайнгаа наадаанда баһал 0:2 тоотойгоор шүүгдэхэ баатай болоо. Энэ юун тухай гэршэлнэб гэбэл, «Сэлэнгын» футболистнууд даншье һаа, бэеэ дээгүүр абаа ха. Тиин нэгэ тэнсэжэ, нэгэ шүүгдэжэ ябаһаар сохижо оруулһан бүмбэгынь тоо үсөөдэжэ эхилбэ. Саашадаа иимэ ахираар наадаа һаа, мүрысөөнэй таблицада һүүлшын һууринуудай нэгэндэ түригдэшэхэнь холо бэшэхэн болонхой. Буряад зоной хэлэдэгэй ёһоор, «...Хазаха гэхэдэ, альган холо...» гэһэн үгэ бии ха юм. Тиимэһээ манай командын футболистнуудай сохижо оруулһан бүмбэгэнүүдынь хабарай саһанда адляар хайлажа эхилэнхэй. Тиигэхэгүйн тула үлэһэн дүрбэн наадаяа эрхим һайнаар үнгэргэн, түрүүшын табанай тоодо үлэхэ зорилгоёо хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ ёһотой.

Нүгөөдэнь гэхэдэ, айлшаар ошоһон Хабаровскын СКА Шэтын футболистнуудые 0:1, Нижний Тагилай «Уралец» Томскын «Торпедо» командые 1:2 тоотойгоор шүүһэн байна. Красноярскын «Автомобилист» командада айлшалһан Тюмениин «Нефтяник» уулзалгаяа 1:1 тоотойгоор түгэсхэжэ шадаа.

Мүрысөөнэй таблицын хоёрдохи һуурида бүхөөр һууһан Благовещенскын «Амур» энэ үдэр өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа, эдэнэртэ ерэһэн «Вулкан» командые 3:0 тоотойгоор шүүһэн байна.

Октябриин 5-най үдэр ээлжээтэ наадан үнгэргэгдэхэ. «Сэлэнгэ» командын футболистнууд өөрынгөө стадион дээрэ байгша оной һүүлшынгээ наада Южно-Сахалинскын «Сахалин» командатай үнгэргэхэ юм. Наадан үдэшын 6 час 30 минутаһаа эхилхэ.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Командануд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Динамо» Барнаул	29	17	10	2	55:15	44
«Амур» Благовещенск	30	16	8	6	42:24	40
«Вулкан» П. Камчат.	29	15	6	8	36:20	36
«Луч» Владивосток	29	14	7	8	52:31	35
СКА Хабаровск	29	13	9	7	45:36	35
«Автомобилист» Красн.	29	15	4	10	40:31	34
«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	30	11	10	9	33:31	32
«Уралец» Н. Тагил	31	13	6	12	48:38	32
«Нефтяник» Тюмень	31	11	10	10	37:39	32
«Чкаловец» Н-Сиб.	30	12	7	11	36:33	31
«Иртыш» Омск	29	10	8	11	33:42	28
«Торпедо» Томск	29	11	5	13	27:43	27
«Локомотив» Шэтэ	30	7	11	12	18:26	25
«Зауралец» Курган	29	9	6	14	31:38	24
«Сахалин» Ю. Сахалин.	28	7	7	14	22:34	21
«Шахтёр» Прокоп.	30	6	9	15	21:40	21
«Авиатор» Эрхүү	29	7	6	16	29:50	20
«Локомотив» Челябинск	31	5	5	21	23:55	15

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Автотранспортые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ» — түрүү бэшэг. КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. «Дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ мүрысөөнэй ябаса тухай» — суглуулбари. СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Дайшалхы эршэ зоригой шалгалта» — түхэреэн столой дэргэдэ болоһон хөөрэлдөөн. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. «Механизаторнуудай, баһа манайшье анхарха хэрэг нэгэ адли» — И. Мурзинай статья. «Эндэ заочнигууд һурадаг» — С. Тыхеевагай статья. Хилын саанахи һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Элдэб һонин — суглуулбари. Спорт. Хизаар ороноо шэнжэлэгшын булан.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.35 — Мультфильмнүүдэй программа (**үнгэтэ**). 15.05 — Һүүлэй һонин. 15.15 — И. Ойстрах наадаха (**үнгэтэ**). 15.45 — «Түсэбтэ табан жэлэй барилга», «БАМ-ай тайгые эзэмдэн алхална». 16.30—16.40 — Забһарлалга. 16.40 — «Дуун-1974» (**үнгэтэ**). 17.10 А. С. Пушкин. **«Сцены из рыцарских времён»** — телевизионно зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаха (**үнгэтэ**). 18.15 — Хоккейгээр уласхоорондын уулзалга. СССР — Канада (3-дахи үе). 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.30 — һурагшадта «Юнкор» гэжэ киногой клуб». 19.55 — Телевизионно һонин. 20.15 — «1974 оной ургаса хуряалга». 20.40 — «Хитад орон маоизмын шүдэрөөр тушагданхай» — хөөрэлдөөн. 20.55 — «Хроника одной репетиции» — документальна фильм.

«Орбита». 22.00 — «Уран шүлэг», Виктор Боков. 22.35 — РСФСР-эй габьяата артист С. Крамаровай хабаадалгатай эстрадна программа (**үнгэтэ**). 23.20 — 23.30 — Забһарлалга. 23.30 — «Хатарай зал» (**үнгэтэ**). 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Хилын саанаһаа

· телефон · телеграф · радио

БУДАПЕШТ

БУДАПЕШТДЭ СУГЛААН БОЛОБО

ТАСС

Арһанай, гуталай, бүд нэхэдэг промышленностиин талаар венгер-совет эрдэм, техникын харилсаа холбооной асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ суглаан Будапештдэ нээгдэбэ.

Сегедтэхи бүд нэхэдэг комбинат Венгриин сүлөөлэгдэһэнэй һүүлээрхи бүд нэхэлгын промышленностиин түрүүшын предприяти болоно. Энэнь совет түхеэрэлгээр бүрин хангагданхай гэжэ суглаанда хабаадагшад тэмдэглэбэ. Совет ээрэлгэ-нэхэлгын станогууд Венгриин бүд нэхэлгын предприятинуудта тодхогдонхой.

Гуталай промышленностьдо ашаглагдадаг венгер машинанууд Советскэ Союзда һайн талаяа харуулһан байна.

УЛААН-БААТАР

АЙЛШАДАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ ОБЕД ЭМХИДХЭБЭ

ТАСС

НФОЮВ-ай ЦК-гай Президиумэй Түрүүлэгшэ, РЮВ-эй Революционно саг зуурын правительствын Зүбшэлэлгын Соведэй Түрүүлэгшэ Нгуен Хыу Тхо түрүүгэй Урда Вьетнамай Республикын делегациин хүндэлэлдэ МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиум, правительство октябриин 1-дэ обед эмхидхэбэ.

Монголой Арадай-Революционно партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, Нгуен Хыу Тхо обедэй үедэ үгэ хэлээ.

ВАШИНГТОН

СЕНАТОРНУУДАЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ТАСС

США-гай конгрессэй сенадай гадаадын хэрэгүүдэй комиссиин гэшүүд Дж. Джавитс, К. Пелл албанай хэрэгээр Гаванада ошоһоноо бусажа ерэбэ. Холбоото Штадуудай ба Кубын хоорондохи харилсаае һайжаруулхын тула шухала ябуулга хэхэ саг тулажа ерээ гээд эдэнэр бусажа ерэмсээрээ мэдүүлһэн байна.

Конгресстэ болоһон пресс-конференци дээрэ сенатор Джавитс үгэ хэлэхэдээ, хоёр ороной хоорондын дипломатическа харилсаанай таһалдуулагдаһанһаа хойшо түрүүшынхеэ американ конгрессменүүд Куба ошожо, Премьер-Министр Фидель Кастратай ашатай туһатай хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байна гэжэ тэмдэглээ. Эдэ хөөрэлдөөнүүд үнэн зүрхэнэй, хани ёһоной оршон байдалда үнгэрөө. США-гай ба Кубын хоорондохи харилсаае һайжаруулха арга бии гээд тоолонобди гэжэ сенатор мэдүүлбэ. Тэндэ ошоод байхадаа, хэһэн хөөрэлдөөнүүднай американ-кубын харилсаае һайжаруулха байха.

Хоёр талын хоорондохи харилсаае һайжаруулха зорилготойгоор Гавана ошоһон байнабди гэжэ сенатор К. Пелл хэлэбэ. Фидель Кастратай уулзажа, хөөрэлдэһэн ушарнай ехэ һайшаалтай.

Хөөрэлдөөнүүдэйнгээ дүнгүүд тухай гадаадын хэрэгүүдэй комиссида элидхэхэ, эдэниие зүбшэн хэлсэхын тула США-гай гүрэнэй секретарьтай һаяар уулзаха байхабди гэжэ сенаторнууд мэдээсээ.

ТОКИО

Парламентнууд хоорондын холбооной конференци

ТАСС

Парламентнууд хоорондын холбооной 61-дэхи конференци октябриин 2-то Японой ниислэл хотодо нээгдэбэ. 67 оронһоо 500 шахуу делегат тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. Союзай Соведэй түрүүлэгшэ А. П. Шитиков СССР-эй Верховно Соведэй делегациие толгойлно.

Энэ конференци парламентнууд хоорондын холбооной байгуулагдаһаар 85 жэлэй турша соохи эгээл олоной хабаадалгатай конференци байба. Арбан үдэрэй турша соо хүдэлмэрилхэ. Олон асуудалнуудые, тэдэнэй тоодо зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал, Кипрэй асуудал, элшэ хүсэнэй дутагдал ба хүн зоной үдэжэ олошоржо байһан тухай асуудалнуудые конференцидэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэхэ юм.

КОЛОМБО

ОЙН БАЯРАЙ СЪЕЗД

ТАСС

Шри Ланкагай почтын ба телеграфай хүдэлмэрилэгшэдэй холбооной байгуулагдаһаар 25 жэлэй ойн баярай съезд Коломбодо болобо. Профсоюзай президент, Шри Ланкагай Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Дж. А. К. Перера тоосоото элидхэл хээ. Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан делегадууд арад зоной байдал һайжаруулхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлбэ. Хархис хүсэнүүдэй харата ябуулгануудта шанга харюу үгэжэ, ороной зүүнэй үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл бэхижүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглэһэн байна. Советскэ Союзтай, социалис хани нэгэдэлтэ бусад гүрэнүүдтэй Шри Ланкагай холбоо барисаан хүгжөөгдэжэ байна.

Шри Ланкагай хэлхеэ холбоошодой ойн баярай съездын хүдэлмэридэ ВЦСПС-эй делегаци хабаадаба.

ВАШИНГТОН

США-гай СЕНАДТА

ТАСС

Холбоото Штадуудай зүгһөө Чилидэ сэрэгэй туһаламжа үзүүлдэг ябадал болюулха гэжэ США-гай конгрессэй сенат дуугаа үгэбэ. Гадаадын гүрэнүүдтэ туһа хүргэхэ тухай хуулиин проектдэ сенатор Э. Кеннеди заһабари оруулһан байгаа. Энээниень сенат һайшаан дэмжэбэ. «Хүн зоной үндэһэн эрхые бүдүүлигээр эбдэдэг, политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө түрмэнүүдтэ тамалагдажа байһан хүнүүдые хашадаг харшалдаг захиргаанда сэрэгэй туһаламжа үзүүлжэ яашье болохогүй байна.

ПАРИЖ

Профсоюзуудай мэдүүлгэ

ТАСС

Франциин ба Италиин металлургическа промышленностиин ВКТ-дэ, ФДКТ-дэ, ВИКТ-дэ ородог ажалшадай профсоюзууд Европодохи капиталис оронуудай металлургнуудай тэмсэлэй үдэр октябриин 3-да үнгэргэхэ тухай Металлистнуудай Европодохи федерациин дурадхалые дэмжэхэ уряатайгаар хандаба. Профсоюзуудай гурбан федерациин мэдүүлгые «Юманите» газетэ толилһон байна. Экономикын хүшэр бэрхэтэй байдалда орожо байһантайнь дашарамдуулан, эрхэнүүдээ сахин хамгаалха талаар Баруун Европын металлургнуудай тэмсэлэй үдэр үнгэргэлгэ шухала удха шанартай байна гээд энээн дотор тэмдэглэгдэнэ.

НЬЮ-ИОРК

ХАРАТА ЯБУУЛГАЯА ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛҺЭЭР

ТАСС

Ливанда эсэргүү зэбсэгтэ харата муухай ябуулгаа Израиль үргэдхэжэ байһаар. Дүтын Зүүн зүгтэ байдаг ООН-ой адаглагшадай мэдээнүүд соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, сентябриин 23-һаа 29 болотор Израилиин сэрэгүүд хүршэ оронойнгоо газар дайдые ехэ буугаар 41 удаа буудаһан байна. Израилиин сэрэгүүдэй Ливанай хилые нэбтэрэн гараһан ушар үзэгдөө. Ээрхэг түримхэйшүүлэй самолёдууд Ливанай газар дайда дээгүүр найма дахин ниидэбэ. Сентябриин 24—25-да Аль-Хиям гэжэ һуурин тосхониие тэдэ ракетээр буудаһан, бомбодоһон байна.

Сентябриин 28-да Ливанай Айта Аш-Шааб гэжэ тосхониие артиллереэр буудахадань, Ливанай хоёр хүн алуулһан, хэдэн хүн шархатаһан байгаа гэжэ ООН-эй адаглагшад мэдээсэнэ. Гэр байрын барилгануудта, ургасада ехэ хохидол ушаруулагдаа.

ЛОНДОН

Дж. Голланой мэдүүлгэ

ТАСС

Великобританиин Коммунис партиин генеральна секретарь Джон Голлан Ливерпул хотодо болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, манай орондо нэгэ нэгэеэ һэлгэһэн правительстванууд ажалшадай социалис эрилтэнүүдые хараада абангүй, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна гэжэ мэдүүлбэ.

ЛИССАБОН

ПОРТУГАЛИДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Премьер-министр Гонсалвиш түрүүтэй шэнэ правительствые Португалиин президент Ф. Кошта Гомеш баталба. Тэрээндэ урдын кабинедэй бүхы министрнүүд (тушаалһаа бууһан оборонын ба информациин министрнүүдһээ бэшэн) ороо. Эдэ тушаалнууд эзэлэгдээгүй байһаар.

Саг зуурын шэнэ правительствын гэшүүдэй тушаалдаа оролгын тобшохон ёһолол президентын Белем гэдэг ордон соо боложо, тэрэнэй гэшүүд тангариг үгөө. Президент Ф. Кошта Гомеш ёһолололой үедэ үгэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлбэ: «Этигэл найдабариин, хани барисаанай, үнэн байлгын үндэһөөр, министрнүүдэй нягта харилсаа холбоотой байха гэбэ.

Колонинуудые болюулха комиссиин түрүүшын заседани Ф. Кошта Гомешэй хүтэлбэри доро үнгэргэгдөө. «Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй» программатай зохилдуулан, колонинуудые болюулха политика бэелүүлхэ хэмжээнүүд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ комиссиин хүдэлмэридэ премьер-министр В. Гонсалвиш, гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Соареш хабаадаа.

Премьер-министр В. Гонсалвиш орон доторхи мүнөөнэй политическэ байдалда зорюулагдаһан хэдэ хэдэн зүблөөнүүдые үнгэргөө. Пиде гэдэг политическэ полициие, Португалиин урдын легиониие усадхаха комиссиин түлөөлэгшэдтэй мүн лэ уулзаба.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1974 оной октябриин 4. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03657. Заказ №